БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 192 (9024)
АВГУСТЫН 16
ВОСКРЕСЕНИ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Үбһэ хуряалгын ябасые зааханшье һуладхангүй, таряагаа эртээнһээ хадажа эхилхэ саг ерээ

ОЛОНИИТЫЕ ҮРГЭНӨӨР ХАБААДУУЛХА

Коммунистическэ партиин, Совет правительствын сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро манай ороной арад коммунизм байгуулхын тула эхэ хүдэлмэри хэжэ байна. Совет арад ажахын, соёл культурынгаа бүхы һалбаринуудта эхэ амжалта туйлаа.

Шэнэ үзэл бодолтой, коммунизмэ үзэл бодолтой шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлһэниинь советскэ социалистическэ байгуулалтын сэгнэшэгүй ехэ туйлалта, илалта мүн.

Тиибэшье урдын барга сагай эл хорото үлэгдэлнүүд бүрин усадхагдаагүй. Олондо туһатай хүдэлмэри хэдэггүй, дааһан хэрэгтээ ёһо бусаар хандадаг хулгай хэдэг, гэмтэ хуурмаг ябадал гаргадаг хүнүүд хаа яа үшөөл бии. Мүнөө олоной газарта һогтуугаар ябаха, хүлигантаха, ондоошье тааралгүй ааша гаргаха ушар үзэгдэнэ.

Эдэ бүгэдэ мүнөө манай орон доо үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха ажал хэрэгтэмнай саад һаад тойбо татана.

Арад зоной хүмүүжэл болбосоролой, политическэ хараа бодолой үргэн хүгжэжэ, советскэ демократиин ажалшадаа мандан һалбаржа байһан үедэ муу муухай, олониитэдэ харша аяг ааша гаргагшадта эсэргүү тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, олониитын гурим сахиха хэрэгтэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха гээшэ туйлай ехэ удхашанартай.

КПСС-эй XXI съездын резолюци соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, социалистическэ ажабайдалай ниитын ёһо гуримые сахиха хэрэгтэ арадай милици, нүхэрэй сүүд болон тэдээнэй адли өөһэдынгөө үүсхэлээр хүдэлдэг бусад органууд бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болохо байна. Тэдэнэр гүрэнэй эмхи зургаануудтай хамта, ниитын журамые сахиха, хүн бүхэнэй эрхэнүүдые хамгаалха үүргэ дүүргэдэг байха, обществодо хоро хүргэдэг зэмэтэ аашануудые зогсоолхо ёһотой.

«Олониитын гуримые сахилгада ажалшадай хабаадалга тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй энэ жэлэй мартада баталан абаһан тогтоолой һүүлээр ажалшадһаа бүридэһэн иимэ эмхинүүдэй үүргэ улам дээшэлээ, социалистическэ хуули ёһые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй нүлөө бүри ургаа. Мүнөө арадай һайн дуранай дружинанууд, комсомолой патрульнууд, нүхэдэй сүүд, эмхи зургаанууд олониитын ёһо гуримые сахиха, тэрэниие эбдэгшэдтэй, гэмтэ ябадал хэгшэдтэй тэмсэхэ, эрхэтэнэй аюулгүй байдал хангаха талаар ехэ үүргэ дүүргэдэг болонхой.

Манай республикын предприяти, барилтануудаар, колхоз, совхозуудаар, эмхи зургаануудаар, һургуулинуудаар коммунистнууд болон комсомолшуудһаа арадай дружинанууд олоор байгуулагдаад, эдэбхитэйгээр ажаллажа эхилээ. Гансал республикымнай ниислэл хото Улан-Удэдэ 56 арадай дружина байгуулагдаад, өөһэдынгөө зэргэдэ олоһон зуугаад хүнүүдые хабаадуулна. Закаменай, Сэлэнгын, Кабанскын болон бусад аймагуудаар байгуулагдаһан дружинануудта ажалшад өөһэдынгөө һайн дураар олоороо ороо. Ниитын ёһо гуримые сахиха талаар эдэ дружинанууд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэлэй ашаар олон нютагуудта, жэшээлэн хэлэбэл, Кабанскын аймагта, Гусино-Озерск, Закаменск городуудта журам эбдэхэ, олоной газарта һогтуугаар ябаха, хулигаан ааша гаргаха ушарнууд эрид үсөөрөө.

Галуута-Нуурай рудоуправлениин түрүү горнягууд, алба хаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа 400 хүнһөө бүридэһэн арадай дружина байгша оной мартда байгуулагдаа һэн. Дружинын гэшүүд эндэ үдэр бүри үдэшын 8 часһаа һүниин 11—12 час хүрэтэр харуулда гарадаг юм. Шахтернуудай дунда арадай дружинануудай хүдэлмэри ехээр һайшаагдана.

Улан-Удэ городой Железнодорожно райондо эмхидхэгдэһэн арадай һайн дуранай дружинанууд ниитын ёһо гурим эбдэгшэдтэй тэмсэхэһээ гадна, элдэб хулгайшадые, социалистическэ эд зөөри үригшэдые элирүүлнэ. Дружинын гэшүүд, районой арадай сүүдэй, прокуратурын, милициин хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда социалистическэ хуули ёһые ойлгуулхын зорилгоор элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые олоор хэдэг болонхой. Гадна, гэмтэ ябадал хэһэн хүн тухай, гэрэнэй гэмэ зэмыень хүдэлдэг газартань хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэдэг юм. Энэнь ехэ аша туһатай хэрэг мүн.

Гэбэшье олониитын журам сахилгада ёһотой анхарал үшөөл хандуулагданагүй, арадай һайн дуранай дружинанууд хүсэд эмхидхэгдээгүй, зарим газарта байгуулагдабашье, мүртэй юумэ хэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагта иимэ дружинанууд эмхидхэгдэһэн нэрэтэй. Теэд тэндэхи олонхи предприятинуудта, илангаяа леспромхозуудта байгуулагдаһан дружинанууд хүдэлнэгүй. Олон колхозуудта, эмхи зургаануудта нүхэдэй сүүд мүнөөшье болотор байгуулагдаагүй. Мүн иимэрхүү баримтанууд Торийн, Улан-Удэ городой Советскэ районуудта үзэгдэнэ. Тус аймагуудта эмхидхэгдэһэн арадай дружинанууд —эдэбхи үүсхэл багатайгаар ажаллана, дружинануудайнь гэшүүд тон үсөөн.

Ажалай журам шангадхаха хэрэгтэ ехэ туһатай нүхэдэй сүүдые профсоюзна организацинууд һайнаар хэрэглэжэ шаданагүй.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет өөрынгөө тогтоол соо олониитын гурим сахиха хэрэтэй гүрэн түрын ехэ удхашанартай байһые хараада абажа, энэ хэмжээ ябуулгын удхашанар тухай хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, олониитые энэ хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулхые нютагуудтахи партийна, советскэ органуудые уялгалаа.

Ниитын ёһо гурим эбдэхэ болон элдэб хулигаан ябадалтай тэмсэлдэ үргэн олониитые—ажалшад, комсомолшууд, залуушуулые олоор хабаадуулха гээшэ ехэ удхатай юм.

Социалистическэ хуули бэелүүлхэ, олониитын ёһо гуримые нарин нягтаар сахиха хэрэгтэ бүгэдэниитын үүргые улам дээшэлүүлхэ гээшэ партийна, советскэ органуудай, профсоюзай организацинуудай шухала уялга болоно.

Гвинейн Республикын правительственна делегаци Москвада ерэбэ

Гвинейн республикын правительственна делегаци һайн сэдьхэлээр айлшалжа августын 14-дэ Москвада ерээ. Гвинейн Национальна суглаанай түрүүлэгшэ, Гвинейн демократическа партиин политбюрогой гэшүүн, политическэ секретарь Диалло Сайфулайе (делегациин толгойлогшо), ниитын хүдэлмэриин министр Исмаил Туре, правительствын генеральна секретарь Жан Фараге-Туанкара гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ.

Парламентнууд хоорондын союзай СССР-тэхи парламентска группын түрүүлэгшэ О. В. Куусинен, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. П. Георгадзе, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Д. Ф. Устинов, гадаадын экономическа харилсаанай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. С. Семенов, РСФСР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Д. Яковлев, СССР-һээ Гвинейн республикада байдаг элшэн сайд П. И. Герасимов болон бусад Гвинейн Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ Гвинейн түлөөлэгшэдые угтаа. (ТАСС).

Курска область гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

Курска областиин хүдөө ажахын ажалшад КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые эрхимээр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ, таряа худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид, августын 12-то дүүргэбэ. 23,8 миллион пүүд тарян гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 10 миллион пүүдээр ехэ тарян гүрэндэ худалдагдаа. 1,2 миллион пүүдһээ бага бэшэ тарян түсэбһөө гадуур худалдагдаха байна.

Областиин колхоз, совхозууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха социалистическэ уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хэжэнгын Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тракторист Цырендаши Дубшанов «ДТ-20» тракторaар баал шахажа, һүри тээшэ абаашажа ябана.

Н. Дамбаевай фото.

Наран сэсэг хагдаржа эхилээ

Сотниково тосхондо дүтэхэнэ наран сэсэгэй муу бэшэ ургаса гаранхай. Теэд тэрэниие саг соонь хуряажа абаагүй дээрэһээ хагдаржа эхилээ. Эндэ силос хуряаха комбайн хүдэлжэ захалаашье һаа, урагшаа ябанагүй, саг үргэлжэ эбдэрнэ.

Иволгын совхозой эндэхи отделениин хүтэлбэрилэгшэд (эрхилэгшэнь нүхэр Павлов, агроном нүхэр Шубин) наран сэсэгые шэмэтэй һайн байхадань силостэ хуряажа абахые оролдоногүй.

Г. Макарова.

Зорилһондоо хүрэхэнь лабтай

Байгша ондо үнеэн бүридэ 10 тонно, хонин бүридэ 2 центнер силос даража абаха гэһэн зорилго урдаа табяад, Борьёогой совхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна.

Энэ жэлдэ совхоздо бүхыдөө 19 мянган тонно силос даргдаха, 17 мянга гаран центнер үбһэн бэлэдхэгдэхэ юм. Эндэхид ехэнхи силосээ тэгшэ газар дээрэ обоолон даража, ажалайнь гаргашые эрид хороохоор шиидээд, мүнөө энэ аргаар 3 мянгаад тонно силос дараа.

Илангаяа 1-дэхи фермынхид газар дээрэ, үбһэнэй һүринүүдэй хоорондо силос обоолжо дараха хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэнхэй. Августын 14-нэй мэдээгээр тус фермынхид мянгаад шахуу тонно силос һүрилэгдэһэн үбһэнэй хоорондо гүнзэгышэг нүхэ малтаад, доронь хуурай һолоомо дэбдижэ ургамал ногоогоор дараа. Тэрэнээ тон нягтаар томо гусенична тракторaар гэшхүүлжэ даруулдаг байна.

— Һаянай эртын ороohо тарян түргэн эдеэшэжэ эхилээд, ургасаяа амяарлан хуряажа захалаабди. Һаядаа таряа хадалга, хуряалгада машина, техникэ олоор табихамнай. Тиибэшье энэ жэлдэ адууһа малдаа жэл хахад соо хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын тула энэ хүдэлмэриие бүри эршэмтэйгээр, улам үргэн далайсатайгаар ябуулхабди. Фермэнүүдтэмнай силос даралгада хамта 8 комбайн, 40 гаран ашаанай автомашинанууд, зуугаад таран хүдэлмэришэд үдэр бүри ажаллана. Тиигэжэ үдэртөө дунда зэргээр 500 тонно силос даража бэлэдхэнэбди, —гэжэ совхозой директор нүхэр Мельников хөөрэнэ.

Мүнөө эндэ хамтадаа 6000 мянга гаран тонно силос бэлэдхэгдээд байна.

А. Модонов.

Түрүүшүүлһээ жэшээ абанагүй

Байгша оной ноябрь—декабрьда зарлагдаха партиин ЦК-гэй Пленумэй угтамжада Баргажанай колхозууд долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэбэ.

Аймагай колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид 142 процент дүүргээ һэн. Мүн гүрэндэ ноohо худалдаха даабаряа 162 процент хүргэһэн, үндэгөөр жэлэй түсэб үлүүлһэн байна.

Олон һалбарита ажахытай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз бүришье горьтой дүн туйлаа. Энэ колхозойхид жэлэй түрүүшын хахадта 1300 центнер шанартай, тарган мяха тушааба. Һү, ноohо худалдаха түсэбшье дүүргэгдэһэн байна. Жэл соо гүрэндэ худалдагдаха үндэгэн тушаагдаа. Мүнөө мяха тушааха 9 һарын түсэб 101 процент болонхой. Һү һаалишье дээшэлнэ.

Тус колхоз яажа иимэ амжалта туйлааб гэжэ асуухаар. Нэн түрүүндэ правлени, партийна организаци эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри тусхай түсэбөөр ябуулна. Колхозой гэшүүн бүхэнэй, бригада, фермэ бүхэнэй абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл хэгдэнэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ажал хүдэлмэридэхи дутагдалнуудаа дары усадхадаг, юрын гэшүүдтэй ходо зүбшэжэ, хэлсэжэ байдаг заншалтай.

Харин тиихэдэ арга боломжо адлитай зарим колхозууд долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө ёһотойгоор тэмсэнгүй, гээгдэлдэ ороод байха юм. Жэшээлбэл, арга боломжо ехэтэй Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд һү һаалгаар ехээр гээгдэжэ ябана. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд һү һааха түсэбөө оройдоол дүшэ халта гаран процент болгобо. Тэндэхи зарим фермэнүүдтэ үнеэн бүридэ урда һарынхиһаа июльдэ 25—91 литр һүн багаар һаагдаа. Эдэнэр мяха абаха, гүрэндэ худалдаха даабаряа дүүргэнэгүй. «Звезда», «Авангард», «Гигант» колхозууд ноohо тушааха түсэбөө дүүргэбэгүй.

Ямар шалтагаанһаа эдэнэр уялгаяа дүүргэнэгүйб гэхэдэ, үргэн олон колхознигуудай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри бирaтайгаар хэгдэнэгүй. Дээрэ нэрлэгдэһэн колхозуудай гэшүүд уялгынгаа хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниие мэдэнэгүй. Фермэ, гүүртэ, отарануудые даагшанар, мэргэжэлтэд, түрүүлэгшэнэр ажалаа һайжаруулха гэжэ оролдоногүй, уялгануудай хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниие колхознигуудай үзэмжэдэ табинагүй. Дутагдалнуудаа усадхаха, эрид хубилалта хэхэ тушаа тэдэнэр эзэн ёһоор һаналаа табинагүй гэхээр.

Республикымнай ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые ажалай бэлэгээр угтахын зорилгоор мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалдаа амжалта туйлажа байна. Энэ үедэ хамагай хойно гараха гээшэ эшхэбтэр ха юм. Тус колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэреэ һайжаруулхын тула яаралтай хэмжээ абаха гэжэ найдахаар.

Ш. Байкалов.

МАНАЙ НИИСЛЭЛ МОСКВАДА

МОСКВАГАЙ КОМСОМОЛШУУД ШЭНЭ ТЕХНИКЫЕ ШЕФТЭЭ АБАБА

Үшөө жэлэй эхиндэ ниислэлдэхи Калининай нэрэмжэтэ бүд нэхэлгын фабрикын комсомолшууд өөрын штаб байгуулаа һэн. Энэ штабынь шэнэ техникын шеф болоһон байгаа. Штабай хэхэ ажал удангүй олдоһон байгаа. Штаб хадаа шэнэ техникэ бүтээхэ захилнуудые түргэдхэлгэдэ туһалдаг, мүнөө үеын шэнэ түхеэрэлгэ тодхохын хойноһоо ажаглан харадаг, шэнэ машина түргэнөөр шудалха хэрэгтэнь залуушуулда туһалдаг байна.

Мүнөө фабрикын комсомольско штабые бүд нэхэгшэд һайнаар мэдэдэг болонхой. «Туһатай хэрэгүүдэй журнал» гэжэ тусхай хэблэл штабай үүсхэлээр гаргагдадаг болонхой. Технологиие һайжаруулха талаар өөһэдынгөө дурадхалнуудые хүдэлмэришэд тус журналда бэшэдэг юм. Мэнэ һаяхан оруулагдаһан уралан нарижуулгын дурадхалнууд болон тэдэниие бэелүүлхэ болзорнууд тухай энэ журналһаа мэдэжэ болохо байна. Комсомольско нэгэ штаб тухай бидэнэр хөөрэбэбди. Москва городой комсомолой организаци долоон жэлэй турша соо үргэлжэ дээрээ оньһожоруулагдаха, автомадаар зэбсэглэгдэхэ хэдэн предприятинуудые шефтээ абанхай. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводто, хатуу холисонуудые хайлуулан гаргадаг комбинадта, нэгэдэхи подшипниково заводто, «Трехгорная мануфактура» гэжэ бүд нэхэлгын комбинадта иимэ штабууд хүдэлжэ байдаг.

(ТАСС).

БҮХЭСОЮЗНА НОМОЙ ПАЛАТАДА

Бүхэсоюзна номой палатын урданай, сагаан-шара үнгэтэй, тулгануудтай байра Кремльдэ дүтэшэг, Москва-мүрэнэй эрье дээрэ байдаг юм. Советскэ Союзай бүхы нютагуудһаа хэдэн зуун ном, олон мянган газетэ, журналнууд үдэр бүри эндэ орожо байдаг. Энэ палата гүрэнэй библиографиин центр байһан туладаа СССР доторхи хэблэлэй продукциие бүридхэдэг, советскэ бүхы хэблэлэй заатагүй үлээгдэхэ хэһэгыень хадагалжа байдаг юм.

Хэрбээ хэблэн гаргагдадаг ном дэбтэрэй, жэшээлхэдэ, техникэ гү, али искусство тухай гаргагдаһан номуудай списогые мэдэхээ һанаа һаа, Бүхэсоюзна номой палатада хандагты. Тиигэбэл Совет засагай үедэ хэблэгдэһэн бүхы номуудай списогые эндэһээ түргэнөөр абажа шадаха байнат. Эндэһээ элдэб асуудалнуудаар бэшэгдэһэн номуудай списогые абажа болохо юм.

Жэшээлхэдэ, 1958 ондо Советскэ Союз дотор хамта дээрээ 1.103.200 мянган хэһэг тиражтай 63.600 ондоо нэрэтэй номууд хэблэгдээ гэһэн тайлбари нэгэ минутын турша соо абажа шадаха байнат.

«Номуудай түүхэ» гэһэн суглуулбариие номой Бүхэсоюзна палата жэл бүри хэблэн гаргадаг. Манайда хэблэн гаргагдадаг бүхы номууд тухай шухала мэдээн энэ суглуулбари соо оруулагдадаг юм.

Номой Бүхэсоюзна палатада 21 миллион шахуу ном, газетэ, журнал, хэблэлэй бусад продукци мүнөө хадагалагдажа байдаг.

(ТАСС).

ПЛАСТМАССААР ХЭГДЭҺЭН ПАССАЖИРСКА ТЕПЛОХОД

Пластмассаар хэгдэхэ пассажирска теплоходой проектые Москвагай судна бүтээлгын, судна заһабарилгын заводто хэдэн олон мэргэжэлтэд августын 13-да хаража үзөөд һайшааһан байна.

Шэнэ судныи утань 24 метр үлүүтэй, үргэниинь 4 метр шахуу байха юм. Салон соонь 65 хүнэй һууха, таарамжатай зохид һандалинууд мүн лэ пластмассаар хэгдэһэн байна.

Пластмассаар хэгдэһэн корпус бүхэ бэлэнэйнгээ талаар түмэрөөр хэгдэһэн корпусһоо дутахагүй, зүгөөр хоёр дахин хүнгэн байха юм. Тиимэһээ теплоход хахад метрһээ үлүүхэнээр уһанда шэнгэхэ байна. Энэнь жэжэ гол мүрэнүүдээр тамаралгада ехэ удхашанартай.

Теплоходые бүтээлгэ ниислэлэй судна бүтээгшэдтэ даалгагдаа. Энээниие бүтээгшэд пластическа зүйлнүүдэй научно-шэнжэлэлгын центральна институдтай холбоотой байна. Бэлэдхэлэй хүдэлмэри заводто мүнөө эхилэнхэй.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай Кутузовай проспектдэхи байрын шэнэ гэрнүүдэй барилга.

ТАСС-эй фотохронико.

Н. С. Хрущевой, К. Е. Ворошиловай эльгээһэн амаршалгын телеграмманууд

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н.С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов национальна һайндэр—Корейн сүлөөлэгдэһөөр 14 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Корейн Ажалай партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ, Корейн Арадай-Демократическа Республикын Министрнүүдэй Кабинедэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ким Ир Сендэ, КНДР-эй Арадай Дээдэ Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Цой Ен Гендэ амаршалгын телеграммануудые августын 14-дэ эльгээгээ.

КНДР-эй ажалшадай арадай засаг 14 жэлэй турша соо социалистическэ байгуулалтадаа ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ телеграмма соо тэмдэглэгдэнэ.

Советскэ Союзай арад ажалда дуратай Корейн арадай гайхамшагта амжалтада үнэн зүрхэнһөө баярлажа, социалистическэ общество байгуулгадаа, Корейе амгалан, демократическа ёһоор нэгэдүүлхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдээ саашадаа амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсэнэ гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнэ. Пролетарска интернационализмын гол ёһондо үндэһэлһэн аха дүүгэй эбдэршэгүй хани барисаатай СССР-эй болон КНДР-эй арадууд бүхы социалистическэ лагериин аша туһада, эб найрамдалай, социализмын хэрэгэй аша туһада нягта барисаагаа үргэдхэн бэхижүүлхэ байһаниинь найдажа байһанаа телеграмма соо мэдүүлнэ.

(ТАСС).

Партийна ажабайдал

Агитаторай нэгэ үдэр

Адууһа малдаа элбэг ехэ тэжээл бэлдэхын тулада сүлөө забдагүйгөөр ажаллажа байһан Жаргалантын (Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз) колхознигуудай дунда партиин Сэлэнгын айкомой пропагандист Будажап Шарапович Цыренов ехэ хэрэг бүтээжэ байнхай.

Үбһэшэдэй алиниье бригадада ерэжэ, ажал хүдэлмэри тухайдань хөөрэлдэхэдэ, пропагандист Цыреновэй нэрэ заабол дурдагдадаг. Тиигэнгүйгөөр арганьгүй. Нүхэр Цыренов бригада бүхэнөөр ябажа, хүнүүдтэй хөөрэлдөө эмхидхэдэг, уласхоорондын байдал тухай лекци хэлэг, «Дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаан» газетэ гаргалсадаг байна.

Агитатор-пропагандист Будажап Шараповичын тэжээл бэлэдхэлэй үедэ үнгэргэһэн нэгэ үдэрыень харуулая.

Зунай һүүлэй һара гараһаар 5-дахи хоногынь үнгэрбэ. Һүниндөө аадар бороо адхарһан аад, эртын агаар тунгалаг сэбэр. Жаргалантын айлнуудай сонхын шэлнүүд үглөөнэй улаан наранаар ялабхин харагдана. Эгээл энэ үедэ Будажап Шарапович колхозой правлениһээ гаража, Шэнэ Заганай үбһэшэдтэ ошохоор мордобо. Эндэ Данзан Нимаевай даадаг 4-дэхи бригада ажалладаг юм.

— Зай, нүхэд, сайн байна гүт? Мүрысөөнтнай хэр ябажа байна хаб?—гээд, шүүдэртэй ногоо хиргажа ябаһан хэдэн үбһэшэдтэй мэндэшэлэлсэн, ямар сагта хөөрэлдөө хэхээ зүбшэнэ. «Үдын эдеэлэлгэнэй үедэ» гэжэ үбһэшэд нэгэн дуугаар харюусахадаа, «Уласхоорондын байдалаар лекци уншаа һаатнай һайн байгаа» гэлдэбэд. «Теэд үдэ болотор юу хэлтэйб. Үнгэрөөшэ үдэшэ лекциеэ һайса бэлдэжэрхёо һэм. Байза, 3-дахи бригадада ошожо, «Дайшалхы хуудаһа» гаргалсаха байна» гэжэ нүхэр Цыренов шиидэбэ.

Тэрэ 3-дахи бригада ехэхэн гээгдэлдэ ороһон байгаа ха. Сабшагдаһан 148 гектарай аяар 77 гектарынь тармагдаадүй. Үбһэ һүрилхэ түсэбынь миил 19,9 процент дүүргэгдэнхэй гэхэ гү, али графигаараа 3600 центнер үбһэ тармаха аад, оройдоо 796 центнер тармаад байба. Иимэ ехэ гээгдэлдэ ороһон бригадада шангахан шүүмжэлэлтэй «Дайшалхы хуудаһа» гаргаха хэрэгтэй. Тиимэһээ нүхэр Цыренов бригадир Бальжинима Жамбаловтай, мүн бусадшье залуу үбһэшэдтэй һайса хөөрэлдэһэнэй удаа, «Дайшалхы хуудаһа» гаргахадань тэдэнэртэ туһалба. Тиигэжэ шүүмжэлэл ехэтэй «Дайшалхы хуудаһан» үдэрэй эдеэлэлгэн болотор самбарта үлгэгдөөд, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдоод байба.

Үдын эдеэлэлгэнэй үе. 4-дэхи бригадынхид дүхэриглэн һуушанхай пропагандистын лекци уншахада, ехэл һонирхон шагнана. Женевэдэхи суглаанай ямар дүнтэйгөөр үнгэржэ байһан тухай, манай орон соогуур Америкын вице-президент Никсонэй аяншалһан тухайда хэдэн үбһэшэд олон асуудал һуража, ойлгосотой тодо харюунуудые абаба. Лектортээ баяр хүргэхэһөө гадна, кино харуулхыень, нүүдэл наймаа асархыень правленидэмнай дуулгыт гэжэ гуйба. Нүхэр Цыренов үбһэшэдэй захилые блок-нодтоо тэмдэглэжэ абаба.

Удаань Будажап Шарапович үбһэшэдэй ажал хэрэгүүдые һонирхожо, социалистическэ мүрысөөнэй ямараар ябуулагдажа байһыень бэшэжэ абана. Һүүлээрнь үбһэ сабшагшадай дэргэдэ ошожо, һулаар хүдэлдэг, даабаряа дүүргэдэггүй хүнүүдтэй аятай зохидоор хөөрэлдэжэ, тэдэниие дүлэтэ үгөөрөө ажалдань зоригжуулна.

Тиигэжэ үбһэшэдэй дунда ябаһаар байтарнь оройхон болошобо. Баһал правленидэ ошожо, мүнөөдэр хараһан үзэһэнөө, үбһэшэдэй захилые колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаха хэрэгтэй ха юм. Үдэшын 9 час багаар колхозой хүтэлбэрилэгшэд, үбһэшэдэй бригадирнууд правленидээ сугларжа, үнгэрһэн 10 хоног соохи мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолбо. Эндэшье нүхэр Цыренов эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

— Тохойн 2-дохи бригада үнгэрөөшэ 10 хоног соо һайнаар лэ хүдэлбэ гээшэ даа. Ажал хүдэлмэреэ урдынхиһаа гурба дахин түргэдхөө,—гэжэ нүхэр Цыренов дуулгана. Тиигэжэ Тохойн бригадынхид 2-дохи һуурида гараад, «Алтан» гэжэ газарта хүдэлдэг үбһэшэд дамжуулгын Улаан туг абаба.

Агитатор-пропагандист нүхэр Цыренов ажалайнгаа үдэрые нигэжэ үнгэргэбэ. Баһал үглөөдэр 1-дэхи, 2-дохи бригадануудаар ябажа, үбһэшэдтэй хөөрэлдөө хэхэ, мүрысөөнэйнь дүнгүүдые дуулгаха хэрэгтэй ха юм.

Тиигэжэ нүхэр Цыренов колхозой эдэбхитэдтэ түшэглэн, үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, саг болзортоо согсологдожо байдаг дүнгүүдыень олоной дунда дуулгадаг, эрхим үбһэшэдэй дүй дүршэлые жэшээ болгон хөөрэлдөөндөө хэрэглэдэг юм.

— Мүнөө ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхын, мүн ургаса таряагаа саг болзортонь хураажа абахын түлөө бүхы колхознигуудай забди залигүйгөөр тэмсэжэ байхадань, бидэнэр агитаторнуудта сүлөө саг бии гээшэ аал?—гэжэ нүхэр Цыренов хөөрэнэ.

М. Гончиков.

Агитбригаданууд хүдөө гарана

Кяхта городтохи Культурын байшан агитбригада эмхидхэжэ, колхозуудта гаргадаг юм. Энэ бригадада лекторнүүд, хатаршад, дуушад оролсоно.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумһээ хойшонхи саг соо энэ бригада колхозуудаар ябажа, энэ Пленумэй шиидхэбэри колхознигуудта ойлгуулжа үгэбэ. Мүн партиин XXI съездын шиидхэбэринүүд тухай, уласхоорондын байдал тухай лекци, элидхэл лекторнүүдынь уншадаг юм. Һүүлэй үедэ Калининай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудаар агитбригада ябаһан байна. Концерт бүхэнэй урда тээ лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Гадна эдэнэр ханын газетэ, «Сахилгаан» гаргахадань туһалалсаа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябаһан хүнүүдэй мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалсаа юм.

Аймагай медицинын хүдэлмэрилэгшэд Кяхтын хониной совхозые шефтээ абанхай, болохо зэргээрнь туһаламжа үзүүлдэг юм. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд агитбригада эмхидхээд, совхоз эльгээжэ байдаг. Врач Сумелиди энэ агитбригадые хүтэлбэрилдэг. Һаяхан эдэнэр совхоз ошожо, колхознигуудта наада харуулһан, медицинын темээр лекци уншаһан байна.

Гадна аймагай партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдһөө нэгэ нэгэ хүниие колхозуудай бригада бүхэндэ партиин райком эльгээтээ. Эдэнэр бригада бүхэндэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь партийна организацинуудта туһалха юм.

Н. Павлов.

Колхозуудта кинолектори гараба

Колхозуудай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ партиин райкомой шиидхэбэреэр аймагта кинолектори байгуулагданхай. Энэ лектори колхозуудай бригада, фермэнүүдээр ябажа, колхознигуудта лекци уншадаг, кино харуулдаг юм, Партиин райкомой пропагандист нүхэр Батышева кинолекториие даажа колхозуудаар түрүүн ябаад ерээ. Лекторнүүд партиин XXI съездын, ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр, уласхоорондын байдалаар лекцинүүдые уншаа. Удаань һонирхолтой кино харуулаа.

Мүнөө энэ кинолектори хоёрдохёо хүдөө гараба. Партиин райкомой пропагандист нүхэр Тимонин энэ кинолектори даагаад, холын фермэ, бригадануудаар ябахань.

Партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр аймагай промышленна предприятинуудта лекцинүүд уншагдана. «Знани» бүлгэмэй лектор нүхэр Булнаев түмэр замай Горхон станцида, леспромхозуудта партиин ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр лекци уншаба. Һаяын үдэрнүүдтэ хамта дээрээ 16 лекци уншагдаа.

Гадна колхозуудта, промышленна предприятинуудта партиин райкомой лекторнүүд ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ асуудалаар, түрүү дүй дүршэл тухай лекцинүүдые уншажа байна.

С. Аверина.

Заиграй.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан болобо

Һаяхан КПСС-эй Байкало-Кударын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо, партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй дүнгүүд, аймагай партийна организациин зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр В. С. Лушков элидхэл хэбэ.

Элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэгшэдэй тэмдэглэһэнһээ мэдэхэдэ, аймагай колхозуудай тоог, малай фермэ дээрэхи хүндэ хүдэлмэриие үргэнөөр оньһожоруулха аргын байбашье, энээн тушаа мүртэй хэмжээн абтанагүй. Загаһанай заводто баһал олон янзын ажал оньһожоруулагдаха ёһотой аад, мүнөө хүрэтэр гараар бүтээгдэдэг байһаар гэбэ. Эдэ дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхаха хэмжээ-ябуулганууд суглаан дээрэ хараалагдаа.

Социалистическэ Ажалай Геройнууд

Хамтын хүсөөр

Ленинэй ордентो паровозо-вагонно заводой суута слесарь Анисим Николаевич Ошировтай танилсажа, баатарлиг ажал тухайнь зэргэдэ хөөрэхэ хүсэлэнтэйгээр тус заводой алтalмал дэнзэтэй ехэ үүдэндэнь ошожо, үнэмшэлгээ харуулхадамни, парткомойнь секретарь Ф. А. Абагаев намайе дахуулаад, вагон хабсаралгын цех руу абаашаба.

Гайхалтай даа, манай советскэ юрын хүнүүдэй алад холын хараата ажал хэрэг! Энэ гайхамшагта завод соо хэдышьеб даа, сэхыень хэлэхэдэ, нэгэ хүнэй хэдэн үдэр гансахан тооложо барахаар бэшэ оньһото автомадууд жэлэй дүрбэн сагта үдэр һүнигүй хүдэлжэл хүдэлжэл байдаг. Энээниие эрэлхэг зорилготон, хурдан ухаатан хүтэлнэ.

Эдэ хүнүүдэй бүтээһэн шүрэбшье, хадааһаншье хадаа хэды ехэ гүн удхатайб? Манай үргэн уужам Эхэ ороной зүүн, баруун захые холбон, үдэр һүнигүй гүйлдэдэг паровоз, вагонуудай нилээд олохониинь энэ заводһоо гараһан байха.

Вагон хабсаралгын цех. Гуша багахан гарамгай наһатай Анисим Ошировай хүдэлдэг участогай мастер Мечаслав Франсович Богинский намайе угтажа, хэндэ хэрэгтэйем мэдэхэдээ, мүнөө энэ бэерээ ерэхэ, хүлеэнгээ, ажалыемнай һонирхон харыт гэжэ мастерскойдоо даруухаhaар уриба.

Мастерской соо хорёод гаран станок. Станогуудай саана ехэнхидээл залуушуул хүдэлнэ. Заримаанинь вагоной үүдэ, сонхын рама, электро-түхеэрэлгын нарин хэрэгсэлнүүдые заһабарилна. Нүүгөөдэ зариманиинь һаяхан заһабарилагдажа дүүрэһэн вагонууд соогуур гүйлдэн, электро-хонхо, лампа шаттагална.

Эдээнэй ажалыень һонирхон хараһаар байтараа сагай үнгэрһэниие ойлгобошьегүйб. Гэнтэ харан гэхэдэмни нэгэ станогой саана Анисим Оширов хүдэлжэ байбал даа. Яаһан аягүй юумэ гээшэб, хажуугаарни гараад, станогтоо оноторнь ойлгонгүй байба хаямбиб. Тугаарайхи мастер Богинскимнишье үгыл. Ошировые харахадам ехэл сүлөөгүй хүдэлжэ байна, тархяашье үргэнэгүй. Уданшьегүй, Ошировай станогоо байлгахадань, би хажуудань ошожо танилсабаб.

Үдын забһарлал боложо, хүдэлмэришэд столоводоо ошожо, эдеэлнэ. Анисим Николаевичтай хөөрэлдэхэдэмни даруу номгон зантай, юумэ бүхэниие бодомжолон дуугардаг хүн байба.

Анисим Николаевич Оширов иигэжэ хөөрэнэ: «минии бригадада 14 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй олонхинь харгы замай техникум дүүргэһэн юм. Би анха 1942 ондо харгы замай училищи дүүргээд, энэ заводто хүдэлжэ эхилээ бэлэйб. Дүршэлшье гэжэ үгы, һаяхан лэ һургуулиһаа ерэһэн намда цехын мастер байһан Георгий Котланинай туһалһые хэзээшье мартахагүйб даа. Ёһотойл багшамни юм даа. Мүнөө Бичурын сахарай заводто хүдэлнэ. Хүдэлмэришэн боложо, харгыгаа олоходом ород нүхэдни ехэл туһалаа һэн. Бригадамнай жэлэйнгээ түсэб 250—300 процент дүүргэдэг. Бүтээһэн юумымнай шанар эрхим һайн дээрэ тоологдодог лэ даа».

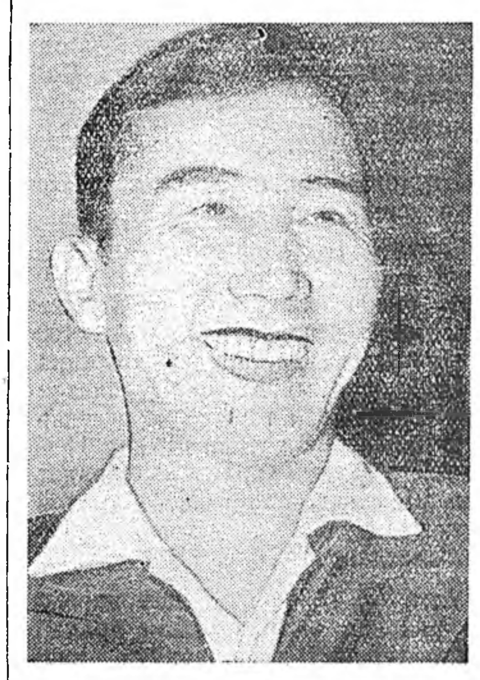

Тиигээд бригадынгаа гэшүүн бүхэниие магтана: «Түмэн Очиров, Анатолий Антонюк, Иван Ситников, Геннадий Каунас гэгшэдэй ажалай бүтээсэ үдэр бүхэндэ дээшэлнэ. Бидэнэр коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө оролдожо байнабди», гэхэ мэтээр хөөрэлдэжэ байтарнай нэгэ залуухан ород басаган ерээд:

—Анисим Николаевич, таниие заводой управленидэ урина,—гэбэ.

Бишье Анисимтай дахасалдаад главна инженер Е. П. Павленкын уужам кабинедтэ оролсобоб. Нүхэр Павленко Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан Анисим Николаевичта ССР Союзай Зам харилсаанай министр нүхэр Б. Бещевэй эльгээһэн амаршалгын телеграмма барюулба. Уданшьегүй Анисим Николаевич энэ үндэр дээрэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэнэйнгөө түлөө парти, правительстводаа үнэн зүрхэнэй баяр хүргөөд, этигэл найдабариие ажал дээрээ харюулха байһанаа мэдүүлбэ. Тиигээд ажалдаа яаран ошоно.

— Коммунист хүнэй үгэ этигэлтэй. Манай Анисим Николаевичай үгэ бүришье найдамтай—гэжэ хэр Е. П. Павленко урмашан хөөрэнэ.

Вагон хабсаралгын цехын начальник В. В. Поздняков Анисим Николаевич Ошировай бригадынхидай тэмсэл тухай, өөрынь үлэмжэ жэшээтэ ажал тухай дэлгэрэнгээр хөөрэнэ.

Анисим Николаевич 1927 ондо Эрхүүгэй областиин Алайр нютагта түрөөд, гарайнгаа гансагархан хүлэйнгөө дүрөөдэ хүрэхэдэ будалай гигант—ПВЗ-эйн хүдэлмэришэн болоһон байгаа. Анисим Николаевич ехэл оролдосотой бэрхээр ажалладаг, һүбэлгэн хүн юм. Хүдэлжэ байгаад үдэшын дунда һургуули дүүргээ.

Манай заводто заһабарилагдаһан вагонуудые харгы замай хүдэлмэрилэгшэд тушаажа абахадаа ехэ баяр баясхалан хүргэдэг. Заһабарилагдаха вагоной хубинуудай бултыень гансал эрхим һайн шанартайгаар заһабарилдаг юм. Бригадынхид юрэдөөл ехэл ажалша, хэхо нюдэтэй хүбүүд даа. Иимэ һайн һайхан ажалайнгаа түлөө олон дахин грамота болон мүнгэн шагнал да хүртөө. Бригадир А. Оширов СССР-эй Зам харилсаанай министерство «Эрхим вагоншон» гэһэн значогоор хоёр дахин шагнаа һэн.

А. Н. Оширов ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг үүсхэлтэй хүн юм. Хэдэн удаа партиин райкомой гэшүүнээр һунгагдаа. Энэ жэлдэ городой ажалшадай гүйсэдхэхэ комитедэй депутат болоо. Түрэл заводойнгоо нэрэ хүндые хаанашье дээрэ үргэн ябадаг. 1946—1951 онуудта Уһан-сэрэгэй Флодто алба хэхэдээ, эрхим һайн һуралсалаараа шалгаржа, хэдэн удаа командованиин зүгһөө һайшаалда хүртөө, «Советскэ Армиин болон Флодой XXX жэлэй ой» гэһэн медаляар шагнагдаа һэн.

Иимэл даа, манай юрын хүнүүдэй хэрэг!

Ажалаймнай суута баатар үшөө олон вагонуудые заһабарилсажа, хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ һайхан ерээдүй—коммунизм байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ өөрынгөө хубитые оруулхань дамжаггүй.

Ч. Дарибазарон.

Машина бүтээгшэдэй амжалта

Ленинград. КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Металлическа заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Гидро-турбинна цехын слесарь В. П. Лебедев мүрысэгшэдэй түрүү рүү зэргэдэ ябана. Энэ нүхэр халаанайнгаа даабариие хоёр хахад дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь В. П. Лебедев Сталинградска ГЭС-тэ хэрэглэгдэхэ турбинын генераторай валнуудые холбожо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИМНАЙ УРЯАЛНА

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет бүхы совет арадта, оронойнгоо ажалшадта хандажа, коммунизмын һаруул һайхан ордонгые шэн габьяата ажалаараа бодхоохыень уряалһан байна.

Коммунизм гээшэ хүн түрэлтэнэй холын хүсэл байһанаа, мүнөө бодотоороо бэелүүлэгдэжэ байнхай. Энэ зорилгые манай совет хүнүүд завод, фабрикануудай цехүүд дотор, руднигуудай уурхай дотор, таряалангай полинууд дээгүүр шиидхэжэ байнад.

КПСС-эй XXI съездын зургаахан һарын урда тээ долоон жэлэй асари ехэ программа баталан абаһаниинь элитэ.

Долоон жэлэй түсэб хадаа ажал үйлэдбэриин, эрдэм техникын талаар коммунизмын база байгуулхада шиидхэхы алхам, экономико болон соёл культурын хүгжэлтэ дэбжэлтэдэхи шэнэ ехэ далайса болохо юм.

Түүхэтэ долоон жэлэй түсэб арад түмэнэй эрилтые хүсэд дүүрэнээр хангахын тулада шухала бүхы юумэ бии болгохо зорилготой.

1965 онһоо хойшо манай гүрэндэ жэл бүри 10—11 миллиард пүүд таряан, 16 миллион тоннoһоо бага бэшэ мяхан, 100—150 миллион тонно һүн абтажа, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 1,7 дахин нэмэхэ юм.

Долоон жэл соо электрын элшэ хүсэ гаргалга хоёр дахин, химическэ промышленностиин продукци — гурба дахин, машина бүтээлгын — хоёр дахин ехэ болохо.

Долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонуудай баталагдаһаар табахан һарын үнгэрбэшье, тэрэниие болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн мүрысөөн үдэрһөө үдэртэ үргэдэн дэлгэржэ байна. Мүнөө Владимирска областиинхид промышленностиин талаар долоон жэлэйнгээ түсэбые 1963 ондо, Свердловско, Московско, Ленинградска, Горьковско, Днепропетровско областинуудай, Белоруссин ССР-эй ажалшад—1964 ондо дүүргэхээр шиидэнхэй. Мүн РСФСР-эй, Украинын, Белоруссин, Казахстанай, Грузиин, Молдавиин олон область хүдөө ажахын талаар долоон жэлэй түсэбые 1963 ондо дүүргэхээр хараалаа. Тэрэшэлэн манай республикын түрүү предприятинууд, колхозууд орон дотор дэлгэржэ байгаа эдэ патриотическа һайн һайхан үүсхэлнүүдые һайшаан дэмжэнэ. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын модоной заводой хүдэлмэришэд долоон жэлэйнгээ түсэбые зургаан жэл соо—1964 ондо дүүргэхэ зорилго табинхай. Тиихын тулада доторойнгоо арга боломжые элирүүлэн хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные нилээд химдаруулха тэжэ оролдоно. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадайхид мүн тиимэл асуудалнуудаар долоон жэлэй даабариие табан жэлэй туршада дүүргэхээр уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Улан-Удын мяханай комбинадай желатинна цехын хүдэлмэришэд өөһэдынгөө арга боломжые тооложо үзөөд, ажал хүдэлмэридөө шэнэ технологи нэбтэрүүлжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэн, долоон жэлэйнгээ түсэбые дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхээр шиидэнхэй. Энэ комбинадай бүхы коллектив долоон жэлэй түсэбые зургаан жэлдэ, «Металлоширпотреб» заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад—мүн лэ зургаан жэл соо дүүргэхэ уялга абанхай. Паровозо-вагон бүтээлгын заводой олон мянган хүдэлмэришэдэй коллектив иимэрхүү уялгануудые абаад, габшагайшалга гарган ажаллажа байдаг.

Түрэл Коммунистическэ партимнай долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө совет арадай баатарлиг тэмсэлые толгойлон, коммунизм байгуулха замаар сэхэ шууд хүтэлжэ ябана.

Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада ажахынгаа бүхы һалбаринуудаар техническэ дэбжэлтэ туйлаха шухала болоно. Тиимэһээ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет июнь һарада болоһон Пленум дээрээ научно-техническэ дэбжэлтые улам үргэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой шиидхэбэринүүдые гаргаа. Тэрээнһээ гадна, хүдөө ажахын гол шухала һалбаринуудые, илангаяа мал ажалай хүндэ хүдэлмэри, пропашной, техническэ ургамалнуудые элдүүрилхэ хүдэлмэри үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулаа.

Гар ажалай ехээр хэрэглэгдэдэг, хүндэ хүдэлмэритэй үйлэдбэринүүдые ойрын сагта оньһожоруулха, автомат техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго табяа. Мүнөө манай орон доторхи үйлэдбэринүүдые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомат техникэ дэлгэрүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри бүтээгдэнхэй. Ажал хүдэлмэри оньһожоруулха янза бүриин шэнэ машинанууд, приборнууд, түхеэрэлгэнүүд, аппарадууд бии болгогдоо. Зарим предприятинуудай үйлэдбэридэ автомат техникэ жэшээтэ һайнаар нэбтэрүүлэгдэнхэй. Гэхэ зуураа, цехүүдтэхи предприятинуудай ажалай зарим хубиие бэшэ, харин үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэхэ шухала гэжэ партимнай уряална. Экономическа ехэ ашаг үгэхөөр предприятинуудта автомат техникэ түрүүшын ээлжээндэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Хүдэлжэ байһан, хуушарһан предприятинуудые һэльбэн заһажа, шэнэдхэн хубилгаха, хуушарһан түхеэрэлгэ шэнээр һэлгэхэ, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэринүүдые тусхай мэргэжэлтэй хамжажа ажалладаг болгохо асуудалуудта КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленум анхарал хандуулһан байна.

Манай орон дотор коммунизмын үргэн далайсатайгаар байгуулагдажа байхадань Коммунистическэ партимнай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ ехэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэреэ оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ зорилго табинхай.

Энээн тушаа КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй Хандалга соо иигэжэ хэлэгдэнэ.—«Юун дээрэһээ манай парти техническэ дэбжэлтэ туйлахын, үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулхын, автомадаар зэбсэглэлгые түргэдхэхын түлөө иимэ сухаришагүй, эршэмтэйгээр тэмсэнэб?

Манай парти нэн түрүүн арад зоной ажабайдалые һайжаруулхын, тэдэнэй материальна, сэдьхэл бодолой баялигые арьбадхахын, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө иимэ эршэмтэйгээр, сухаришагүйгөөр тэмсэнэ.

Манай парти совет хүнэй ажал хүдэлмэриие хүнгэдхэжэ, бүри ехэ бүтээсэтэй болгохын тулада оролдолго хэшээл гаргана.

Мүн манай парти хото болон хүдөөгэй ажалшадые эдеэ хоолоор, гутал, хубсаһаар хүсэд бүрин хангажа, совет бүлэ бүхэниие һаруул һайн байратай болгожо, дэлхэй дээрэ эгээн богони ажалай үдэртэй, ажалай неделитэй болгохын түлөө габьяа гарган тэмсэнэ». Партиин Центральна Комитедэй энэ Хандалга соо хэлэгдэһэн дүлэтэ үгэнүүдые бодоод үзэхэдэ, совет хүн бүхэн олониитын тэмсэлдэ өөрынгөө һуурие тодорхойлон оложо, долоон жэлэй түрүүшүүлэй зэргэдэ заатагүй ябалсахые оролдохо уялгатай.

Г. БАХАНОВ.

БИЛЕТ ЮУНДЭ ҮНЭТЭЙ БОЛОБОБ?

Улан-Удын паровозо-вагонно заводой, сэмбын фабрикын зарим хүдэлмэришэд, мүн городой хэдэ хэдэн алба хаагшад Дээдэ Онгостойдо ажаһуудаг юм. Тэдэнэрэй олонхинь ажалдаа автобусаар ябадаг гээшэ. Теэд, тэдэнэй саг соогоо ажалдаа хүрэхэнь бэрхэтэй болоно. Энэ маршрудаар 16 хүнэй һууритай хоёрхон автобус ябана. Зунай сагта хүнүүдэй олоороо ябадаг тула, эдэ автобусууд ходо дүүрэн байдаг. Тиигээдшье һүүлэй үедэ түлбэриинь ехэ болошонхой. Энээнэй урда тээ городһоо Кумыслечебница хүрэтэр 1 түхэриг 5 мүнгэ абадаг байһан аад, мүнөө 1 түхэриг 20 мүнгэтэ болошоо. Кондукторһаа асуухада «ревизи болоо, манай АТК түсэбөө дүүргээгүй тэжэ хараалгаа. Тиимэһээ автобусай байдаг газарые нэгэдүүлээбди» гэжэ харюусадаг.

Энэнь үнэндөө тиимэшье бэшэ ха. Зохихо эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд шалгажа, хэмжээ абаха лэ.

К. Димов.

Тодорхой гурим тогтооха

Сэлэнгын заһабарилгын-техническэ станциин дэргэдэ Загастайн сельпогой харьяата эдеэ хоолой газар нээгдэһээр үнинэй. Тиигэбэшье эндэ ёһотой гурим, ариг сэбэр сахигданагүй. Столовонь тусхай сагтаа нээгдэдэггүй. Тэрээнһээ боложо, хүнүүд үнэтэ сагаа дэмы барана.

Ц. Цыреторов.

Алишье талаараа ашагтай арга

(Мухаршэбэрэй аймагай „Эрдэм“ совхоз газар дээрэ силос дараха арга үргэнөөр хэрэглэнэ)

...үлэй жэлнүүдтэ манай совхо... адууһа малайнгаа ашаг шэ... эрид дээшэлүүлжэ, абаһан ...укциингаа өөрынь үные хим... ...үлхын тула шэмэтэ тэжээл — ...с элбэг ехээр, гаргаша багатай... бэлэдхэдэг болохо тушаа горь... хүдэлмэри хээ.

...эн түрүүн силос даралгын ажа... гаргашые эрид хорообхын тула... совхозой 5-дахи отделениинхид ...ушынхеэ 1957 ондо тусхай нүхэ, ...шей бэлдэнгүйгөөр, тэрэниие ...и газар дээрэ обоолжо дараад ...һан байна. Энэ аргаар силос ...хада ажал хүдэлмэриинь гар... хэдэ дахин химдаржа үгэхэ... гадна, силосэйнь шанаршье тон ...и байдаг, гутадаггүй гэжэ тү... ...н жэлэй дүй дүршэл гэршэ харуулаа һэн.

...имэһээ тус отделениинхид нё... ...о жэлдэ 210 тонно зелёнко ...жа, миин газар дээрэ обоо... силос дараа. Тэрэнээ һаамхай ...тээ бүхэли үбэлдөө эдюулжэ, ...н бүриһөө үдэртөө 8 литр һү ... болоһон юм. Мүн хабартаа... ...үнеэдтээ силос горьтойгоор ...һэнэй ашаар эндэхид мүнөө ...й үнгэрһэн 7 һарын туршада ...н бүриһөө 1200 гаран литр һү ...жа, совхозойнгоо отделенинүү... дунда түрүү һуури эзэлэнхэй.

...с отделениинхид байгша ондо ...олонойхиһоо 5 дахин ехээр си... бэлэдхэхэ, тэрэнэйнгээ ехэнхи ...е газар дээрэ обоолжо дара... ...рилготой.

...эхид силос дараха газараа ...эйнгээ байрада дүтэшэг, тэгшэ ...дээрэ түхеэрдэг байна. Түрүүн ...э 25—28 метр утатай, хажуу ...э 6 метр үргэнөөр газарынь ...өөр бага зэргэ малтажа тэгшэ..., тэрэнэйнгээ хоёр тээгүүр хана ...и хоболтой 2,5 метр үндэр ...бнуудые хоёр дабхараар зооно. ...һэн столбнуудай хоорондохи ...ь 1—1 метр байха ёһотой. ...эд столбнуудтаа бүдүүншэг ...агуудые хоноожо, хоёр дабхар ...барина. Ханануудайнь хоорон... ...забһар соо элһэ шорой ад... ...хиигүйгөөр, шангаар шэгэл... ...шартай. Тэндээ ургамал ногоо ...нгээ урда дооронь хуурай һо... ...хо дэбдижэ үгэнэ.

...имэ түхеэрэлгэ ямаршье ажахы... ...он үсөөхэн үдэр соо, гаргаша ...тайгаар түхеэржэ болохо юм. ...шэлэн шулуу, цементээр тусхай ..., траншей түхеэрэһэндэ орхо... ...тэрэниие барихань һураггүй ...н, үнэгүй болоно. Мүн түргэн... ...бүтээгдэнэ ха юм. Тиимэ модон ...атайгаар баригдаһан силосэй ...эрэлгые һэльбэжэ, заһажа бай... ...ц, 8—10 жэлдэ хэрэглэжэ боло... ...байна.

Ургамал ногоо ашаһан автома... ...е силосэй түхеэрэлгын нэгэ за... ...аань орожо, дундань тэрэнээ ...раад, нүгөө тээгүүрнь гарадаг. Автомашинын ашаае буулгаха хү... ...эри сүм оньһожоруулагданхай. ...шээнь, автомашинын кузовай ...а хажууда 15 сантиметр бү... ...тэй 2 һургааг кузовһаань үлүү ...ахагүйгөөр тайража зэргэлүүлэн ...даг юм. Һургаагуудайнгаа ур... ...зүүрнүүдһээ бүдүүн шабын түмэрөөр уяад, тэрэнээ бүтүүльдэжэ 2 метр утаар гэдэргэнь гаргана. Ашаатай автомашинын траншейн тэг дунда ороходонь, бүтүүльдэһэн шабын түмэрһөөнь трос шагтагалаад, трактораар татуулан, гэдэргэнь һольжоруулжа ашааень буулгадаг. Энэ аргаар автомашинаһаа оройдоол 1 минута соо буулгадаг байха юм. Траншей соогоо хэрээн соогоо ургамал ногоо хэжэ дараад байхадаа, бүхыдөө 420 гаран түхэригэй ажал, зөөри гаргашалагдаа гэхэ гү, али дарагдаһан силосэй тонно бүхэндэ дунда зэргээр 2 түхэригэй хэмжээтэй хүсэн хэрэглэгдэнэ. Харин урдань газар малтаад, шулуу, цементээр бариһан тусхай нүхэ, траншейдэ тэды шэнээн силос дарахадаа, адагынь 2230 гаран түхэригэй хүсэ, зөөри гаргашалдаг гэхэ гү, али дарагдаһан силосэй тонно бүхэндэ 10 түхэриг 65 мүнгэн гаргашалагдадаг һэн. Гадна тусхай нүхэ, траншей малтаха, түхеэрэхэдэ айхабтар ехэ саг хэрэгшэһэн ургамал ногоо буулгажа байхадаа, «ДТ-54» маркын гусеничнэ тракторые досоогуурнь ходо урагша хойшонь ябуулжа, нягта һайнаар даруулна.

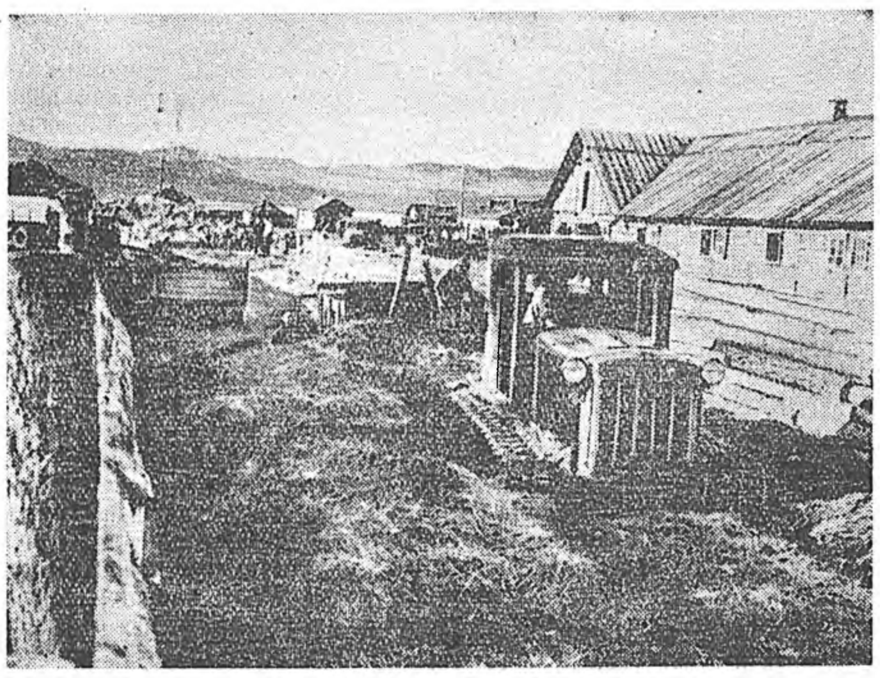

Эндэхид нэгэ газарта силосээ даража дүүргээд байхадаа, дээрэһээнь шоройгоор хушажа, үшөө шабараар шабадаг байһанаа болёод, тэрээнээ мүнөө тёсын хальһа, харшаар хушажа, үшөө дээрэһээнь хуурай үбһэ, һолоомо 2 метр хүрэтэр зузаанаар дэлгээгээд, оройень һайса шобойтор нюруулдаг болонхой. Игэжэ хабтагай дэбдеэд, үбһэ, һолоомоор нюруулхада, шорой, шабараар хушаһанда орходоо ажалынь һураггүй хүнгэн, гаргаша багатай болоно. Мүн хэршье һайнаар шорой, шабараар хушахада, тэрэнь хүйтэндэ хаха гантаад, силосээ гутаажа болохо байна бшуу.

Совхозой 5-дахи отделенидэ 200—250 тонны багтаха газар дээрэхи нэгэ траншей 2,5 үдэрэй туршада ургамал ногоогоор дүүргэгдэнэ. Тиихэдээ эндэ силос дараха ургамал ногоо хуряалгада 2 комбайн хүдэлжэ, үдэртөө тус тустаа 4-5 гектар хуряана, тэдэнһээ гараһан ногоое 4 автомашинаар таһалгаряагүй зөөдэг юм. Нэгэ ашахадаа 2—2,5 тонно ногоо абажа, үдэртөө 10—10 эрьесэ хэдэг. Эндэ силос хуряаха комбайн шэрэхэ, мүн тэрэниие траншей соонь саг үргэлжэ нягтаруулан даража байха 4 трактор табигданхай. Комбайнһаа гараһан ногоое автомашинада ашаха 4 хүн, силосэй ургамал ногоо дараха газартань һайнаар дэлгээхэ, хана хаяаень шэглэхэ хүдэлмэридэ 3 хүн хүдэлдэг байна.

Тингэжэ 210 тонно силосэй багтаха траншей газар дээрэ түхеэржэ, тэтэй болодог бэлэй. Урдань үбэлдөө, хабартаа нүхэ, траншейн силосые саһан доро һоо хүйтэн газар хиижэ, малтажа абахын тула малшад, һаалишад нилээд ехэ хүсэ, хүлһэ гаргадаг байгаа. Харин мүнөө газар дээрэ дараһан силос задалжа абахада али тухай хүнгэн болоо гээшэб!

Газар дээрэ силос бэлэдхэхэдээ тэрэниие тон һайнаар, хиигүй, нягтаар дараха хэрэгтэй. Илангаяа траншейн ханын захаархиие шангаар шэгэлхэ, нягтаруулха шухала. Юуб гэхэдэ, хана тээһээ муугаар дарагдаһан, шэглэгдэһэн байгаа һаа, тэрэнь тэндэһээ ехээр халажа, гутажа магад, мүн һайн шэмэ шүүһэниинье тоожошохо бшуу. Силос дарахадаа тэрэнээ дороһоо шииг нойтогүй, хуурай газарта түхеэрхэ. Тэрэшэлэн дан бага траншейдэ силос даража болохогүй.

Байгша ондо энэ отделениинхид, хамтадаа 1800 тонно силос бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Тэрэнэйнгээ 1200 тонные тусхай нүхэ, траншей хэнгүйгөөр, миин газар дээрэ даража абахаар хараална. Мүнөө августын 10-най мэдээгээр эндэхид гансахан хээрын ургамал ногоо сабшажа, хамта 500 гаран тонно силос газар дээрэ обоолжо даранхай. Ингээд һаяар кукуруза, наран сэсэг болон бусад ургамалнуудые хуряажа, силос даража эхилхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Эрдэм» совхозой 1-дэхи бригадада (бригадирынь нүхэр Антонов) газар дээрэ нэмээжэ хашалта хэгдэһэн траншей соо силос даража байна.

А. Батомункуев,
«Эрдэмский рабочий» гэжэ хэблэмэл газетын редактор.
Д-Н. Чимитовой фото.

Уран дархашуулай үүсхэл

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой модо болбосоруулдаг цех хэдэн участогтай юм. Тэдэнэй тоодо модо дархалдаг станогуудаи хоёр участок ородог.

Нүхэр Мочалкинай хүтэлбэрилдэг уран дархашуулай участок социалистическэ мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ, нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэр үдэр бүхэндэ ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллажа, гаргаһан продукциингаа шанарые улам дээшэлүүлхэеэ оролдоно.

Энэ участогтай зэргэлээд станогшод ажалладаг аад, һара, квартал бүри ходо гээгдэжэ, цехээ гэдэргэнь татадаг байгаа. Эдэнэр Социалистическэ Ажалай Герой Валентина Гагановагай үүсхэлтэй танилсаад, өөрынгөө цехые түрүү зэргэдэ дэбжүүлхэ, тиихэдээ түбхын түрүүн станогшодой участогые гээгдэлһээнь гаргаха гэжэ шиидэһэн юм. Станогшодой, уран дархашуулай участогуудые нэгэдхэжэ, комплексно болгохо гэһэн дурадхал оруулагдаһан байха. Тэрэнь цехын хүдэлмэришэдэй дунда дэмжэгдээ.

Мүнөө комплексно участогайхид шэнэ, харюусалгатай уялга абаад, коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ оробо. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабарие 180 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэ гэһэн үгэдөө хүрэжэ, түрүүшын амжалта түйлаба.

Байгша оной хоёрдохи хахадта ажалайнгаа бүтээсые 3 процентээр дээшэлүүлжэ, шанарыень улам һайжаруулан, тусхай тамгатай болохоор оролдоно.

Гурбадахи кварталда эдэнэр технологическа гурбан шэнэ арга шудалжа, үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхээр шиидэнхэй.

Ингэжэ модо болбосоруулдаг цехын коллектив В. Гагановагай үүсхэлые дэмжэн, гээгдэнги участогуудаа түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахын тула ажалайнгаа бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ.

П. Карпов.

ҺУРАГШАД МАСТЕРСКОЙ БАРИЖА БАЙНА

Хэжэнгын дунда һургуулиин шабинар һуража байхынгаа хажуугаар мастерскойдоо, туршалгын талмайдаа, хүршэ колхозуудта ажалай практика гарадаг һэн.

Тэдэнэр зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл колхозуудтаа туһалха гэжэ шиидэһэн байгаа. Һурагшадай олонхинь хүдөө гараа бэлэй. Аймагай центртэ байдаг үхибүүд ажалай багша Ц. Д. Цыбиковтэй хамта Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлжэ эхилээ. Хамтадаа 20 һурагшад машина, трактор заһабарилха ехэ мастерскойн барилгада хүдэлбэ.

Мастерскойн чертёжтой, хүдэлмэриин хэмжээтэй һурагшадаа танилсуулаад, бетоной холисо зууража, шулуу, шабар зөөжэ захалаа һэн. Хана бодхооходонь түрүүшээр үхибүүдтэ хүндэшэг байгаа. Тиигэбэшье тэдэнэр бэрхэшээлһээ сухарингүй, эршэтэй һайнаар ажаллажа, 24 үдэрэй туршада мастерскойнгоо торхо бодхооһон байна.

Тэдэнэр ажаллажа байхадаа үйлэдбэриин практикын гурим сахидаг, элдэб һонин ном, журнал уншадаг һэн. Тиихэдэ спортын элдэб һорёо мүрысөөн үнгэргэгдэдэг байгаа. Колхозой залуушуулай командатай эдэ һурагшад нүхэрэй ёһоор волейбол наададаг һэн. Мүн колхозой гэшүүдэй дунда хэдэн хөөрэлдөө үнгэргөө. Интэжэ тэдэнэр өөһэдтөөшье, колхоздоошье туһатай юумэ хээ.

Тиимэһээ энэ мастерской баригшадта республикын Хүдөө ажахын министерство 4-дэхи разрядай шулуушан гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон байна. ВЛКСМ-эй райком, аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг, Лечинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени тэдэнэртэ магтаалай хуудаһануудые барюулаа. Д. Сандапов, Б. Доржиев, Г. Дандарон, Г. Сафиулина, Ц. Цыремпилов болон бусад илангаяа шалгараа. Эдэ тус тустаа мянгаад гаран түхэриг ажалайнгаа түлөөһэ абаһан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажалай багша Ц. Д. Цыбиков һурагшадтай хөөрэлдөө хэжэ байна.

Н. Дамбаевай фото, текст.

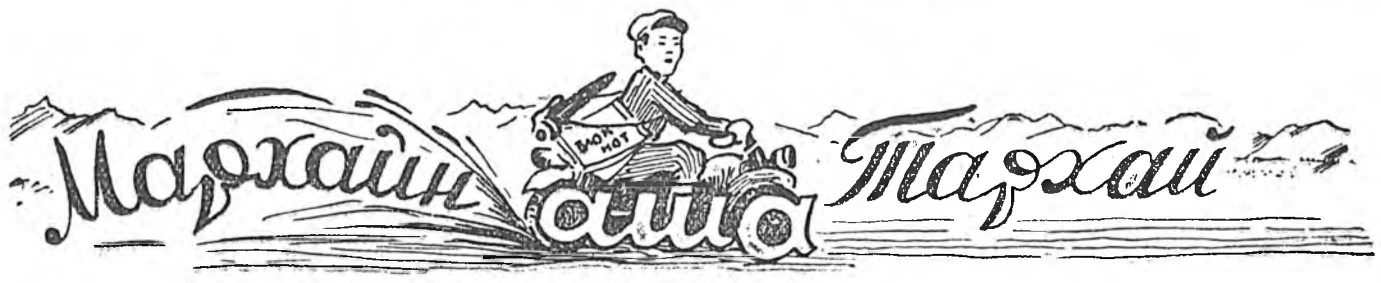

Хуурмаг аргаар холо ошохогүйш

Һаяхан албан хэрэгээр Мухаршэбэртэ ябатараа «Эрдэм» совхоз хүрэжэ ерэбэб. Совхозой центртэшье, бэшэшье отделенинүүдээрнь ажалай халуун амисхаал бусалан байгаа һэн. Малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхын тула эндэхи ажалшад яһала хаба шадал соогоо оролдоно гэжэ хаража ябаа һэм.

Тэдэ үнэн сэхэ ажалша зоной дунда үни үнгэрһэн хуушанай балар сагай һэбшээ татуулан, һэнгэргүй алхалжа ябадаг хүн байха юм гэжэ ой ухаандамниншье ороогүй. Совхозой шэнэ шэнэ барилгануудые һонирхон хаража ябатарни, бүри миниин эсэгын дүтын нүхэр, нэгэ үбгэжөөл намда хандажа, гэнэн хүнэй гэдэргээ унахаар юумэ хөөрэбэ. Теэд коммунистическэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха хэрэгтэ һаад хэдэг хүнүүдтэ һаадаг номоё дэлихэдээ нилээд зоригтой, сэхыень хэлэхэдэ, хара сатааниень хахалаагүйдөө һаладаг һандадаггүйемни манай Бурят ороной ажалшад бүгэдөөрэн мэдэдэг ёһотой.

Дуулаһан мэдэһэн юумэеэ доро дараад, арбан шүдэ хам аниргүйхэн ябадаг бэшэ һэн хойноо эхинһээнь абаад, һүүлдэнь хүрэтэр хөөрэһүү. Һүүлдэнь гэлтэй даа, миниин дураа гутан шүүмжэлһэн хэрэгыем үшөө саашань хуулиин газар үргэлжэлүүлжэ, түгэсхэдэг һэн хамнай.

Хуушанай мунхаг байдалай үнэр гутан, хүн зониие мэхэлхэ, хуураха болоходоо нилээд һубэлгэн хурдан ухаатай, эгээ мүнөө үедэ «Эрдэм» совхозой 4-хи отделениин эрхилэгшэ тушаалтай Дашицыренов Намбарайн намтар соо манай ёһо заншалда яашье гаарахагүй, бузар муухай ушарнууд тохёолдоно.

Энэ хүмнай 1945—1946 онуудта Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой дэргэдэхи тэдхэмжын таһагые даагшаар ажаллажа байхадаа өөрынгөө түрэл гаралай хүнүүдтэ худал хуурмаг саарһа хэжэ, гүрэнэй тэдхэмжэ үгүүлжэ байдагынь элиржэ, зөөлэхэн креслэһээ хобхо сохюулһан юм. Мүн лэ энээхэн үе соогоо шуран Намбар хэдэн үхибүүтэй Дулгарма һамгаяа урагша хойшогүйгөөр хаяжа, Дулгармагайнгаа абгын басаган Балжидтай хамтараһаниинь, тушаан болоходоо удангүй үбшэндэ нэрбэгдэн наһа барахадань, тэрэнэйнгээ түрэһэн эгэшэ Бальжимаатай хамтараа. Энэнь баһал манай үеын ёһо журамда харша үзэгдэл байһан тулань үгын үнсэгөөр дайраад абабаб. Дашицыренов хэниешье һамга абахадамни Тархайн хэрэг юун бэ гэжэ шангаржашье болохо. Теэд түрүүшынтнай һамганда үлэһэн, танай түрэһэн үхибүүдэй түлөө хэлэбэб гэхэдэмни, юун гэхэ хаб, тон һонирхолтой!

Аймагай зүргаанһаа Сагаан Шулуутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ерэхэдэнь, колхозой коммунистнууд Дашицыреновые юрын ажалда ябаха һэн гэжэ дурадхаһан байгаа. Тиихэдэнь үниинһөө хойшо үндэр тушаал эзэлжэ ябаһан хүнэймнай хуухынь үһэн үрзэгэд гэбэ. 3—4 һара соо ямаршье ажал хээгүй альгаа хабсараад һуухадань, һайн нүхэрынь байхаһаа гадна, түрэлэйшье барисаатай болохо тус сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ байһан Дарма Цыдыпов колхозойнгоо бухгалтер болгожо асараа бэлэй.

1957 оной апрель—июль һарануудта өөрынгөө хүрьгэн Батын Дашабылай нэрэ дээрэ 7 буха хараба гэһэн хуурмаг саарһа хээд, 2000 гаран түхэриг гүрэнэй мүнгэ үбэршэлжэрхёо һэмнайт, нүхэр Намбар. Нюусаар, эндээ гэжэ хэлэхэдэ, үни эдигдэһэншье һаа, ямаршье ажал хэнгүйгөөр гүрэниие мэхэлжэ абаһан мүнгэнтнай мүнөө болотор хотынтнай оосорто хаягдаһан шулуун шэнги һанаа сэдьхэлыетнай зобоодоггүй гү? Батын Дашабылай «харюусалгада» байһан бухануудай нэгэн харууһанай муу дээрэһээ бухада мүргүүлжэ үхэхэдэнь үнөөхил худал саарһаяа ерээлжэ, үхэһэн буха өөрөө зэмэтэй гэжэрхёогүйхэн лэ хара бэенүүдээ харюусалгаһаа зайсуулаа бэлэйт.

1957 оной январь һара соо колхозой МТФ-дэ (даагшань Базар Санжиев) ерээд, өөрынгөө 18 наһа хүрэжэ зүнтэглэхэ болошоһон үнеэ һаалишан Бачиктуева Дулгаржабта асаржархёод, үнеэд сооһоо эгээ һайниинь шэлэжэ, шэлэжэ, Петровскын завод абаашажа худалдаад, олохон мянган түхэриг уужам хармаан уруугаа табяа хамнайт. Теэд иимэ бузагай ябадал хэжэ байхадатнай эрхим үнеэгээ худалдуулһан Дулгаржаб Бачиктуевагай таниие шүүмжэлхэдэ дураа гутажа, элдэб үндэһэ баримтагүй шалтаг барижа, 1958 оной март һарада ажалһаань хаяа хамнайт.

Отделениин бухгалтераар ажаллажа байһан Нимчиновтай хамта хүдэлжэ шадахагүйб, элдэб хара хэрэгүүдыемни элишэлжэрхижэшье болохо гэжэ һэжэглэһэн дээрэһээ архинша гэжэ шалтаад, ажалһаань гаргажархёот. Хуушан бухгалтераа таргажа, өөрынгөө абгын басаган Цыпилма Цыдыповае, 1953 ондо Сэлэнгын леспромхозой ОРС-ын бухгалтераар хүдэлжэ байхадаа худал саарһа хэжэ гүрэнэй мүнгэ үбэршэлөөд, хуулиин хэрэгтэ хабаадуулагдаһаншье һаань, бухгалтер болгон абаа хамнайт. Эгээл харанхы хэрэгэй үгэсэлгэ хэхэдэ һанаандатнай таарамжатайл хүн байжа болоо.

Та, тушаалта Дашицыренов, түрэниие мэхэлхэдээ даншье ехээр дүршэһэн хүн гээшэ хат даа. Танай дээшэнь мэдээсэһэнэй ёһоор, пёдондо сомотдоһон сомоонуудай шэгнүүр нилээд ехээр нэмээгдэнхэй байшоо. Энэ оной апрелиин 1-дэ, танай худал мэдээнэй ёһоор, 1575 центнер силос үлэнхэй байха зэргэтэй аад, гансашье центнер силос байгаагүй һэн. Теэд апрель һара соо һаалиин гүүртэнүүдтэ 500—500 гаран центнер силос гаргашалагдаба гэжэ үнөөхил хурдан ухаагаараа, «документ» хэжэрхёот. Гадна үнгэрэгшэ намар отделениинтнай хэдэн зуугаад центнер зелёнко саһанда дарагдажа, малда гэшхүүлжэ хосороо хамнай. Мүн таригдаһан сахарай свёклоһоо нэгэшье центнер ургаса хуряагдаагүй. 3 гектар талмайда таригдаһан горохо шанар муутайгаар хуряажа абтаа. Үлэгдэлыень хуряажа абангүйгөөр түргэхэн лэ пар хахалуулжа һанаагаа амараат.

Хадамайнгаа, Гомбожапов Ендоной, шэнэ гэрэй модо ямаршье түлбэрингүйгөөр совхозой модон соогоо отолуулаат, газаань асаруулаат. Ендон хадамтнай Нарин нютаг гэжэ газарта совхозой эрье хонидые харууһалха зуураа, өөһэдынгөө малые совхозой үбһэ тэжээлээр ондо оруулдагынь бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой.

Үмсын мал тоололго болоходонь, али болохоор өөрынгөөнье, мүн түрэл зонойнгоо малай тоое нилээд хороожо хэлэдэгта. 1959 оной январиин нэгэндэ үмсын мал бэшэлгын болоходо, мал бэшэгшэ Базар Санжиевые хадамаймни малые хоёр айлай нэрэ дээрэ бэшэ гэжэ ямар һэнгэргүйгөөр баадхаа һэмта?

Үшөө та архиин һогтуугаар хулигаан ааша гаргадагтнай баһал мэдээжэ. Сагаалганай үдэр—бурханай һайндэр гэжэ уһан тулам болотороо архи залгаад, ямаршье зэмэгүй ябаһан Лопиловые ажал дээрэһээнь гэртэнь дуудажа асараад, абаха танатгүйгөөр харааһанаа һанана гүт? Үнгэржэ ерэхэдээ үнөөхи Лопиловые Доржиин Эрдэниндэ хуһан шиидам шэнги нюдарга байнал гэжэ наншаа хамнайт.

Эдэ мэтын элдэб муухай ааша гаргажа ехээр дүршэһэн Намбар Дашацыреновэй олон зоной хоорондуур оосогүйгөөр алхалан гарахадань, манай ажабайдалай эрхэдэ тааруугүй үнэр тутаадхина...

М. Тархай.

Һаалишад мүрысэнэ

Манай Нарин Заганай һаалиин гүүртэ һү һаалгаараа түрүү зэргэдэ ябажа, хэдэн һарын туршада совхозойнгоо дамжуулгын Улаан вымпел барижа байна. Августын 1-нэй мэдээгээр гүүртымнай һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1486 килограмм һү һаагаад байнхай.

Совхозой эрхим һаалишан Дулма Гармаева энэ үедэ үнеэн бүриһөө 2234 килограмм һү һаанхай. Евдокия Плотникова— 1801 килограмм һү һаажа, гүүртэ доторөө хоёрдохи һуури эзэлээ. Би үнеэн бүриһөө 1703 килограмм һү һаагаад байнаб.

Гүүртымнай бүхы арбан һаалишад үнеэн бүриһөө гурба мянган килограмм һү дунда зэргээр һааха уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ эргатай.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула май һараһаа эхилэн үнеэдээ үдэр һүнигүй адуулжа, һаагдаһан килограмм һүндэ 200 грамм таряа талха эдюулдэг байгаабди. Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэдтэ ногоо сабшажа эдюулдэг болообди.

Үнеэднай үдэртөө гурба дахин һаагдана. Гүүртымнай 131 үнеэдһээ, 31 тугаллаха гунжаһаа 145 тугал абтаад байна. Энэ һарада үшөө 5 үнеэн тугаллаха. Бэшэниинь жэлэй дүүрэтэр бүхыдөө түрэхэ юм. Манай үнеэд жэлэй дүрбэн сагта тугалладаг, нэгэшье һубайрдаггүй.

Намар, хабарай сагта малдаа эдюулхэ 10 гектар турнепс фермэ шадараа тариһан байнабди. Тэрэнэй ургасын хойноһоо һаалишад харууһалдаг. Ургасань яһала һайн.

Олон жэлдэ хүдэлһэн дүй дүршэл ехэтэй адуулгашад Бальжима Цыремпилова, Бутутсу Гонгорова гэгшэд үнеэдыемнай харюулдаг.

Һү ехээр һаадаг һаалишад бусад гүүртэнүүдтэшье бии. Дабаатын гүүртэдэ Дулма Очирова, Хандама Дашиева гэгшэд үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран килограмм һү һаагаад байна.

Гутайн фермын түрүү һаалишан Цыпилма Гомбожапова Эхэ орон дотороо мэдээжэ болоһон Валентина Гагановагай жэшээгээр өөрынгөө һүтэй үнеэдые орхижо, гээгдэнги ябаһан һаалишанай үнеэдые даажа абаа. Иимэ патриотическа хэрэгые манай һаалишад халуунаар дэмжэнэ.

Д. Дармаева,
һаалишан.

Бичура.

Ажалшадай эрилтэдэ анхаралтайгаар хандаха

Редакцида ерэһэн бэшэг

Дээдэ Онгостойн Ленинэй нэрэмжэтэ тосхондо хэдэн арбаад үрхэтэ айлнууд ажаһуудаг юм. Теэд тэдэнэй ажаһуудалай эрилтэнүүд тон муугаар хангагдана. Тэндэ эдеэнэй хоолой магазин, киоск гэжэ үгы. Ажалшад паровозо-вагонно завод гү, али город хилээмэ, сахар абахаяа ошохо баатай болодог. Үгышье һаа, хоёр модоной газарта байдаг. Багшанарай амаралтын гэрэй дэргэдэхи магазин ошодог юм. Теэд энэ магазинай хүдэлмэриин тодорхой сагай тогтоогдоогүйһөө дээрэһээ хэрэгтэй сагтаа хүнүүд орожо шададаггүй. Гадна эндэшье хилээмэ болон сахар, химда сэнтэй конфетэ гэжэ байдаггүй.

— Юундэ ходо хилээмээр таһалдаиабта?—гэжэ магазинные даагша нүхэр Веревкинаһаа асуухада:

—Город холо бэшэ, тэндэһээ абахада ядаг юм, бидэ худалдаа наймаанай эрьесынгээ түсэбые ходо дүүргэнэбди,— гэжэ һэнгэргүйгөөр харюусадаг.

Гадна нүхэр Веревкина ажалшадта ехэ шэрүүнээр хандадаг. Хүнэй юумэ һурахада зүб харюу үгэдэггүй, мүн худалдаа наймаанай гуримыешье хүсэд сахидаггүй байна.

Магазин саг үргэлжэ муухай байдаг, ариг сэбэр сахигдадаггүй.

Д. Колмаков.

Манай республикын һонин

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛ ШЭНЭ ВЫСТАВКЭДЭ ОШОХОНЬ

Республикын Хүдөө ажахын министерство республикын колхоз, совхозуудай 30 гаран түрүүшүүлые арадай ажахын туйлалтые харуулһан выставкэдэ уржадэр мордохуулба. Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой һаалишан Е. М. Попова, Иволгын совхозой һаалишан А. В. Баран, Сэлэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ц. Д. Дашипылова, Кударын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Л. В. Хлебникова, Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Д. Ц. Номляков, Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон О. Т. Тагаров, Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Д. Жамбалова, Борьёогой совхозой хонишон Ц. Цыренова, Мухаршэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхозой тугалшан П. Ф. Носкова гэгшэд тэдэнэрэй дунда бии.

Выставкэ харахаяа ошогшод өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгэхэ, мүн арадай ажахын туйлалтануудтай танилсаха, ондо ондоо область, хизаарнуудай туйлаһан амжалтые халан абалсаха зорилготой.

В. Котлыкова.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): республикын түрүү һаалишад А. Ф. Гончарова, А. В. Баран, А. К. Насникова, Л. В. Хлебникова, ара таладань А. Ф. Калашникова, В. С. Калинина, хонишон Х. Б. Малатхаева.

Түрүүшүүлэй нэгэн

Хориин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишодой нэгэн Нимбу Жамсаранов габшагай ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Нүхэр Жамсарановай даадаг отарада мүнөө 410 эхэ хонид бии.

Жамсарановтан үнгэрэгшэ жэлэйнгээ үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, мүнөө хонидоо бултыень хүхэ ногоондо бэлшээн таргалуулжа байна. Эдэ хонишод энэ жэлэй үнгэрһэн долоон һарын туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ.

Жамсарановтан энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абаха гэһэн уялгаяа дүүргэхые оролдоно.

К. Жалсараев.

Уласхоорондын уулзалгада мордобо

Республикымнай шатаршад Монголой Арадай Республикын шатаршадай уряалаар нүхэрэй ёһоной уулзалтада мүнөөдэр Улаан-Баатар мордобо. Тэдэнэр августын 18-һаа 24 болотор наадаха юм. Монгол орогшодой дунда мастерта кандидадууд Сумкин, Берсутский, нэгэдэхи разрядай шатаршад Сампилов, Могордоев, Власов, Мунхоев, Галданов, Голубев, Тоглоев, Гармаева, Бадмацыренова, Улымжиева (хоёрдохи разряд) гэгшэд бии.

Арадай мастернууд Момо, Цэрэндагва, Түмүүрбатор, Жамсран, мастерта кандидадууд, нэгэдэхи разрядай шатаршад Монголой Арадай Республикын талаһаа наадаха байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Монголой Арадай Республикын шатаршадтай нүхэрэй ёһоор үнгэргэгдэһэн уулзалгада манай республикын шатаршад 30:18 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байгаа.

В. Мамилов, Бурядай АССР-эй шатаршадай командын капитан.

Дундада далайгаар аяншалхань

Профсоюзуудай Бурядай областной Совет байгша оной сентябрь һарын һүүл багаар туристнуудай аяншалгада бүлэг хүдэлмэришэдые эльгээхэнь. Эдэнэр Дундада далай дээгүүр «Победа» гэжэ теплоходоор аяншалха юм. Аян замда ябагшад Бейрут, Александрия, Каир, Неаполь, Рим, Сорренто, Пирей, Афины, Стамбул болон бусад городуудта тогтожо, танилсаха байна.

Тэрэшэлэн октябрь һарада республикымнай бүлэг хүдэлмэришэд Чехословакиин Республикада туристнуудай аяншалгаар мордохо юм.

В. Афанасьев.

ТЭЦ-эй Улаан хэрээһэнэй бүлгэмэйхид шанда хүртэбэ

Улан-Удын ТЭЦ-эй Улаан хэрээһэнэй бүлгэмэй эхин организаци ажалшадай дунда ариг сэбэр сахиха тушаа ехэ ажал хэнэ. Энэ бүлгэмэй санитарна дружина үнгэрэгшэ жэлдэ городой санитарна дружинануудай хоорондо болоһон мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, Улаан хэрээһэнэй республикын, мүн городской комитедэй дамжуулгын шан абаһан байгаа. Эдэнэр энэ жэлдэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ мүн лэ шалгаржа, түрүү һууринуудай нэгые эзэлбэ. Тус бүлгэмэйхид үйлэдбэриинтөө цех, таһаг бүхэндэ ариг сэбэрые сахиха санитарна постнуудые байгуулһан байна.

Энэ коллективэй эдэбхитэд РСФСР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министрын приказай ёһоор, МПВО-гэй значогуудаар, Улаан хэрээһэнэй республикын, городской комитедэй дамжуулгын багахан Улаан тугаар шагнагдаа. 22 хүн Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

О. Инкеева.

Киргиз арадай оньһон үгэ

Гартаа хүсэтэ — гансые булиха,
Эрдэмтэ — мянгые илаха!
Өөрыгөө бараста тоолоо һаа,
Нүгөөдэеэ арсаланда тооло.
Оролдожо хүдэлөө һааш, уһанда гал аһаха,
Тунайшалаа һааш, тоһоншье шатахагүй.
Могойн зулмадаһан һайханшье һаа,
Хадхуурынь хорон.

Хилын саанаһаа

Корейн арад сүлөөлэгдэһөөр 14 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэнэ

Пхеньянда баярай суглаан болобо

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Корейе Совет Армиин сүлөөлһөөр 14 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан мүнөөдэр Пхеньянда һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн Моранбон театр соо болоо. Корейн Ажалай партиин, КНДР-эй правительствын хүтэлбэрилэгшэд, маршал Ким Ир Сен түрүүтэйгээр, тэрэшэлэн элдэб оронуудһаа Пхеньянда байдаг дипломатическа түлөөлэгшэд суглаанай президиумдэ һуугаа.

Министрнүүдэй Кабинедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ким Ир суглаан дээрэ элидхэл хээ. Корейн Ажалай партиин хүтэлбэреэр Корейн арадай баатарлигаар тэмсэжэ, 14 жэлэй турша соо ороноо социалистическэ ёһоор шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ угаа ехэ амжалта туйлаһан тухай, Советскэ Союз түрүүтэй социалистическэ лагериин оронуудай угаа ехэ туһаламжа үзүүлдэг тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Урда Корейдэхи байдал тухай хэлэхэдээ, тэндэһээ Америкын эзэрхэг түримхэй сэрэгүүдэй дары гаража ошохо тухай бидэнэр шанга эрилтэ хэнэбди гэжэ Ким Ир хэлээ.

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай хүтэлбэрилэгшэдэй айлшалалсахаа байһан тухай мэдээсэлые Корейн арад угаа ехэ ханангяар угтаа гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Социализмын, эб найрамдалай хүсэнүүдэй илалта туйлажа байһан үедэ мүнөө ороод байнабди. Манай ороной дотоодын болон уласхоорондын байдал юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, Эхэ ороноо нэгэдүүлхэ шэнэ оршон байдалай тогтохо саг ойртожо байна гэжэ Ким Ир үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

СССР-эй хэрэгүүдээр КНДР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ В. И. Пелишенко сугларагшадта халуунаар угтагдан, заседани дээрэ үгэ хэлээ.

Америкын шэнэ хэмэл одон табигдаба

НЬЮ-ЙОРК, августын 14. (ТАСС). Ванденбергдэхи агаарай-сэрэгэй базаһаа «Тор» гэжэ ракетые хэрэглэн, Америкын «Дискаверер V» гэжэ 770 шахуу килограмм шэгнүүртэй шэнэ хэмэл одон табигдаа.

ВФДМ-эй V ассамблей

ПРАГА, августын 14. (ТАСС). Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн Федерациин V ассамблейн үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ Иорданиин залуушуулай түлөөлэгшэ үгэ хэлэжэ, тэрэнииень суглагшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаа. Засагай зүгһөө шанга хашалта хэһээлтэнүүдэй хэгдэдэг болобошье, ороной залуу патриодууд эрхэ сүлөө, эб найрамдалай түлөө, өөһэдынгөө эрхын түлөө баатарлиг тэмсэл хэнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

Венэдэ болоһон фестивалиин амжалтатай байһанда хананги байһанаа Австриин залуушуулай делегаци элишэлэн мэдүүлээд, энээндэ Австриин эдир залуу хүбүүд, басагад эдэбхитэйгээр туһалһан байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Грециин залуушуулай түлөөлэгшэ трибунын дэргэдэ ерэнэ. Америкын монополистнуудай политикые дэмжэлсэдэг, өөрынгөө оронийе Америкын атомно-ракетнэ база болгохые һэдэдэг оронойнгоо зонхилхы нюурнуудай дотоодын болон гадаадын политическэ хараа бодолые тэрэ эрид хурсаар шүүмжэлээ.

Хэдэ хэдэн бусад оронуудай делегадуудай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, ВФДМ-эй V ассамблейдэ Манолис Глезосэй эльгээһэн бэшэгые суглагшадай альга ташалга доро түрүүлэгшэ уншаа. Бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Хүндэтэ ханинар! Бүхы дэлхэйн залуушуулай түлөөлэгшэд! Маанадые сүүдлэһэнһээ уламжалан, Грецидэ, тэрэнэй демократида зорюулан таанадай хэһэн, хэжэшье байһан бүхы юумэнэй түлөө таанарта үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Греци, тэрэнэй арад тушаа оролдолго гаргаһан бүхы дэлхэйн эдир залуу хүбүүд, басагадта бүхы делегацинуудаар дамжуулан баясхалан хүргэхые мүн лэ хүсэхэ байнаб. Маанадые сүүдлэһэн ушар түрмэдэ хаагдаад байһан тус тус хүнүүдтэ хамаатай бэшэ юм. Түрмэдэ имагтал тус тус тэмсэлшэд һууна бэшэ. Афинын сэрэгэй трибунал хүнэй нэрэ хүндые сүүдлэжэ, эрхэ сүлөөе түрмэдэ хаагаад байна гээшэ.

Хүндэтэ ханинар, манай ороной демократическа эрхэ сүлөөдэ ехэ хэсүү бэрхэ саг тохёолдоод байна. Дарлалтада эсэргүүсэдэг манай арадай һүр хүсэнһөө айдаг, тиигээд хоро шараа бусалжа, хүсэрхэлгэ гаргаашад, хашалта хэһээлтэ эмхидхэгшэд өөһэдынгөө зорилго бэелүүлхын тулада али бүхы арга хэрэглэдэг байна. Манай национальна эсэргүүсэлтын хэдэн мянган тэмсэлшэд 15 жэлэй турша соо түрмэдэ, концлагерьнуудта һуужа байна. Маанадые сүүдлэһэн фашистска хуулиин ёһоор сүүдлүүлхые хэдэн олон патриодууд олон удаан жэл соо хүлеэжэ байдаг. Бүхы Греци концентрационно лагерь болгогдоһон байгаа. Юундэ тиигээб гэхэдэ, Грециин демокрадууд хүнэй нэрэ хүндын тугые дээрэ үргэжэ ябадаг, тэдэнэр үнэн зүб бэшэ, буруу юумые мэдэрхые хүсэдэггүй.

Манай арад эб найрамдалые хүсэнэ. Грециин атомна база болгогдохые тэрэ хүсэнэгүй; Балканай бүхы арадуудтай хани бари[...]гаар ажаһуухые манай ара[...]нэ; империалистнуудай аша [...] алба хэхэ гуламта манай [...] болгохыень араднай хүсэнэгү[...] галанаар ажаһуухые, [...] холбоотой байхые, дэлхэй[...] арадуудтай эбтэй этэйгээр оршон байхые манай арад хүсэдэг байна. Өөһэдынгөө найдабарийе бэелүүлхын тү[...] сүү бэрхэ эрхэ байдалда [...] арад тэмсэжэ байна. Эрхим[...] золтой жаргалтай, амгалан ерээдүйн түлөө дэлхэйн бүх[...] дуудай тэмсэлтэй өөһэдымнай [...] сэл таһаршагүй холбоотой [...] най арад мэдэнэ. Маанадта [...] гүүгээр хэгдэһэн сүүд ха[...] тэмсэлэй хубинь болоно. Ма[...] тон буруугаар сүүдлэлгые үнэн сэдьхэлтэ хүнүүд ех[...] бүүрхэн угтаһан байна. Сүүд[...] һүүлээршье тэмсэл үргэлж[...] тэрэнийе үргэлжэлүүлхэшье [...] тэй. Хэдэн хаагдагшадай а[...] һаһаа гадна, демократиин [...] рамдалай аша туһа иимэ [...] хэхые эринэ.

Хүндэтэ ханинар!

Залуу үетэнэй түлөөлэгшэ[...] цидэ туһаламжа үзүүлхыетнай [...] наб. Манай арад үзэл сурта[...] дулдыдангүй, бүхы һайн сэ[...] хүнүүдэй туһаламжые хүлеэ[...] на. Манай орондо «демокра[...] жэ үгэ анха түрүүн бии бол[...] бэшье тэндэ мүнөө демокра[...] болгогдонхой. Иимэ орондо һуудаг манай арад эрхим заяатай байха эрхэтэй. Бүхы хүн түрэлтэн урда мэтэ мана[...] лада байха гэжэ араднай [...] Таанадта дахяад баясхалан [...]нэб.

Манолис Глезос.

Авероф гэжэ түрмэ. 1959 август.

Грециин арадай баатарай [...]гые делегадууд, айлшад н[...] альга ташалгаар угтаа. Ма[...] Глезосэй, Грециин арадай тэ[...] талархажа байһанаа ВФДМ[...] нэй организацинууд элирхэй[...] дүүлнэ гэжэ түрүүлэгшэ о[...] тэмдэглээ. Ассамблейдэ хаба[...] шадые хүндэтэйгөөр угтаһан [...] ной залуушуулай делегациин [...] бэрилэгшэ, Чехословакиин [...] шуулай союзай ЦК-гэй нэ[...] секретарь М. Вецкерэй х[...] үгые делегадууд, айлшад ехэ [...] ралтайгаар шагнаһан байна.

Канадын, Индиин, Цейлоно[...] несуэлын, Перугэй болон буса[...] нуудай түлөөлэгшэд үдэшын [...] дани дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэ[...] на.

ПРАГА, августын 14. (Т[...] Демократическа залуушуулай [...] хэдэлхэйн Федерациин V асса[...] дээрэ Европын, Азиин, Афр[...] Араб Зүүн зүгэй, Латиин Аме[...] залуушуулай суглаанууд тус т[...] болоо. Эб найрамдалай, арад[...] хоорондын хани барисаанай [...] залуушуулай харилсаа холбо[...] тэдхэхын түлөө тэмсэлдэ хам[...] асуудалнуудые суглаанда хаба[...] шад зүбшэн хэлсээ.

Удаань зүбшэхэ зүйлэй нэг[...] хоёрдохи пунктнуудаар үгэ х[...] үргэлжэлүүлэгдэһэн байна.

Америкын гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүд[...] министрнүүдэй зүблөөнһөө Холбоото Штад[...] юу хүлеэнэб

НЬЮ-ЙОРК, августын 14. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Карибска бассейн шадар аюулгүй байдал хамгаалхамнай гэһэн шалтаг баряад Кубын дотоодын хэрэгүүдтэ хамааран оролсолгые зүбтүүлхээр шиидхэбэри Америкын түрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Сант-Ягодо (Чили) боложо байһан зүблөөн дээрэ гаргуулхые Холбоото Штадууд хүсэдэг байна. Энэ зорилгоор Карибска далай шадарай асуудал шэнжэлхэ саг зуурын тусхай комитет байгуулхые гү, али тус асуудал шэнжэлхэ эрхэ Америкын гүрэнүүдэй организациин дэргэдэхи «Америкын оронуудай хоорондохи эб найрамдалай комитедтэ» тусхай эрхэ түлөөлэлгэ олгохо гэһэн түсэб Америкын д[...]ци дурадхаһан байна.

Хэблэлэй сэгнэлтын ёһоор а[...] дурадхалынь Кубын дотоодын [...]гүүдтэ хамааралсаха яба[...] халхабша боложо үгэхэ байна[...] сэгнэлтые гүрэнэй секретарь [...]рэй хэлэһэн үгэ баталан гэрш[...] «Кубадахи засагые Фидель Ка[...]гой гартаа абаһанһаа хойшо [...]рибска далай шадар хүдэлөөн[...]лээ» гэжэ Гертер мэдүүлһэн [...] юм.

Тиихэтэй хамта Доминека[...] республикадахи, Никарагуада[...]лон бусад зарим оронуудтахи [...] хис хатуу ёһо гуримуудые эд[...]нуудай арад зоной уур суха[...] Холбоото Штадууд хамга[...] үмөөрдэг юм.

Флорида штадай губернаторай мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, августын 13. (ТАСС). Флорида штадай губернатор Лерой Коллинс ТАСС-эй корреспондентдэ мэдүүлгэ хэхэдээ иигэжэ заагаа: «г-н Хрущевой Америкэдэ ерэхэ, Эйзенхауэрай Советскэ Союзда ошохо байһанда би ехээр баясанаб. Манай хүтэлбэрилэгшэдэй бусад оронуудые һайнаар мэдэхэ гээшэнь бүгэдэниитын эб найрамдалда шухала удха шанартай». «Г-н Хрущев манайда олон юумэ мэдэжэ абаха гэжэ би [...]нэб, тэрэнэй орондо һаяхан [...] ерэһэн американецууд Сов[...] Союз тухай олон шэнэ юумэ [...]жэ ерээ. Олоор айлшалсаха [...]мнай ёһотойл бата бэхи эб най[...]дал саашадаа хангагдаха б[...] гэжэ Коллинс саашань хэлээ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД[...]

ҮРЭ-ЖЭМЭСТЭ СТАНЦИДА

Набшаһанамаагаар, ой модоор бүрхөөгдэһэн Дээдэ Онгостойн адагта Улан-Удын үрэ-жэмэстэ туршалгын станциин ажахы оршодог юм. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй оролдожо ургуулһан янза бүриин үрэ-жэмэсэй модод эдеэгээ хүсэжэ, хүнэй нюдэ баясуулна. «Папировка», «Грушок», «Боровинка», «Антоновка» гэжэ яблоканууд илангаяа һайнаар эдеэшээ.

— Энэ жэлдэ хура бороотой байжа, харууһалжа байһан үрэ-жэмэсэй мододһоо баян ургаса хураагдахань,—гэжэ тус станциин научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Малов хөөрэнэ.

Садай нүгөө талмайда Мария Ивановна Перемогаевагай хүтэлбэрилдэг звеногойхид үхэр нюдэ түүжэ байба. Хамта дээрээ эдэнэр 5.70 гектарай ургаса хураажа байнхай. Һургуулиин һурагшад, студентнүүд баян ургасаяа хураахадань станциинхидта эдэбхитэйгээр туһална.

— Суглуулагдаһан ургасаяа багсаахадамнай гектарһаа 18—20 центнер гараһан болоно. Эртэ хабар гектар бүриһөө 15—16 центнер абахаар хараалаа һэмди,—гэжэ звеное даагша нүхэр Перемогаева хөөрэнэ.

Нүхэр Перемогаева энэ станцида арбадахи жэлээ ажаллажа байнхай. Энэ үе соо Мария Ивановна ажалай баян дүй дүршэлтэй боложо, ургасаяа ямар сагта, яажа харууһалхаяа һайса мэдэдэг.

Станциин хүдэлмэрилэгшэд 80 гектар талмай дээрэхи үрэжэмэстэ мододоо үбэл зунгүй һайнаар харууһалжа, муу бэшэ ургаса хураахаһаа гадна, научна шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэнэ. Гадна станциин хүдэлмэрилэгшэд үрэ-жэмэстэ мододые олоор тарижа, республикын колхоз, совхозуудта, мүн сад тариха дуратайшуулда үгэдэг юм.

— Манай станци жэл бүри 200 мянга шахуу таримал модо ажалшадта наймаалдаг. Гурбан жэлэй саада тээ станциимнай һуулгаһан модод хүсэд тараагдангүй һууридаа үлэдэг юм һэн. Мүнөө сад тариха дуратайшуул нилээд олошороо,— гэжэ станциин научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Прокофьева хөөрэнэ.

Станциин хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудта, мүн ажалшадта таримал мододые наймаалхаһаа гадна, мододые яажа харууһалха тухай захяа заабари үгэдэг юм. Тэдэнэрэй тоодо нүхэд Малов, Прокофьева, Дубровская гэгшэдые нэрлэмээр.

—Газаагаа тариһан үрэ жэмэсэй модонуудтамни хорхой олошороо. Ямар аргаар үгы хэхэб?—гэһэн асуудалда станциин научна хүдэлмэрилэгшэ иигэжэ харюусаба:

—Гексахлоранаар сүршэбэлтнай хорхойнуудынь тэрэ дары үгы болохо.

Станциин хүдэлмэрилэгшэд городой ажалшадта үрэ-жэмэс наймаалхаһаа гадна, үгэрсэ, помидор, капуста гэхэ мэтые эртэ парнигһаа хураажа, столовонуудта тушаадаг юм. 100 рамада һуулгагдаһан парнигһаа 806 килограмм үгэрсэ, 87 центнер капуста, 225 центнер помидор абтаа. Тиихэдэ ороӣн ургаса бүри ехэ абтахаар хараалагдана.

Б. Цыремпилов.

Зураг дээрэ: 1. Станциин научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Малов яблокын ургаса хаража байна. 2. Звеное даагша М. И. Перемогаевада 23-дахи һургуулиин һурагша Светлана Петрова үхэр нюдэ тушаажа байна.

Л. Хайдуровай фото.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01118. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5[...]